สำนักกฎหมายศิลปนิติ

อนุสรณ์งานฌาปนกิจศพ

นายชูชาติ ศิลปรัตน์ น.บ.,น.บ.ท.

ณ เมรุวัดเทพศิรินทราวาส (ด้านทิศใต้)

วันอาทิตย์ที่ ๙ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

ที่ สสร. ๓๑๐ / ๒๕๖๓

สำนักงานเลขานุการสมเด็จพระสังฆราช
วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม
กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๐๐

๒๙ กรกฎาคม ๒๕๖๓

เรื่อง โปรดประทานผ้าไตร

เจริญพร นายดาราชัย ศิลปรัตน์

อ้างถึง หนังสือที่ พิเศษ / ด๒๕๖๓ ลงวันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓

ตามหนังสือที่อ้างถึง ขอประทานกราบทูลเจ้าพระคุณ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ว่า ขอรับประทานผ้าไตรเชิญไปทอดถวายพระสงฆ์พิจารณาหน้าหีบก่อนประกอบพิธีฌาปนกิจศพ นายชูชาติ ศิลปรัตน์ ในวันอาทิตย์ ที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๖๓ เวลา ๑๗.๐๐ น. ณ เมรุวัดเทพศิรินทราวาส เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร ความแจ้งแล้ว นั้น

โปรดประทานผ้าไตร ๓ ไตร

เจริญพรมาเพื่อทราบ

ขอเจริญพร

(สมเด็จพระมหาวีรวงศ์)
เลขานุการสมเด็จพระสังฆราช

โทรศัพท์ ๐๒-๒๒๑-๗๑๔๗
โทรสาร ๐๒-๒๒๕-๗๘๓๕

คำปรารภ

หนังสือ “รวมสุภาษิต คติธรรม คำกลอน” เล่มนี้เป็นการรวบรวมวรรณกรรม กวีพจน์ของบูรพาจารย์ บูรพชน ที่ท่านได้ลิขิตคิดเขียนแต่ง เป็นบทกลอนด้วยถ้อยคำสละสลวย สัมผัสนอก สัมผัสใน กวีพจน์ผู้รจนา ก็คงหวังจะให้ผู้อ่านได้จดจำง่าย เพื่อให้อนุชนรุ่นหลังได้ศึกษาท่องจำ แล้วนำไปประพฤติปฏิบัติ ถ้าได้ท่องจำด้วยตนเอง คติธรรมคำกลอนนี้จะเป็นบรมครูที่สอนคน ให้มีอุตสาหะวิริยะ และมีความสำนึกดี คำโบราณขานไขไว้ดีมาก อาตมภาพเชื่อในสิ่งที่บูรพชนท่านคิดค้นแต่งไว้ มิได้จงเจาะเฉพาะที่จะสอนคนใดคนหนึ่ง แต่เป็นคำกลอนสอนใจที่เป็นสาธารณะ ใครใคร่เรียน ใคร่ท่อง ใคร่จำ ก็เรียน-ท่อง-จำ สำหรับเป็นหลักใจ ให้บุคคลเราคิดดี พูดดี ทำดี และเป็นความบันเทิง ความรอบรู้ของบุคคลนั้นๆ **“เชื่อโบราณจะไม่บานบุรี ถ้าไม่เชื่อเสียเลยก็ไม่ดี ถ้ายังไม่มีเหตุผลอื่นมาลบล้างคำโบราณก็ให้เชื่อเอาไว้ก่อน”**

ผู้มีปรีชาชาญฉลาด เมื่อได้ฟังถ้อยคำหรืออ่านข้อความของผู้ใด ย่อมกำหนดพิจารณาให้ทราบความหมาย แลเข้าใจเนื้อความได้ จะเป็นโคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน หรือร้อยแก้วก็ตาม ย่อมพยายามถือเอาประโยชน์จากภาษิตนั้นได้ บทสำนวนก็เกลี้ยงเกลากลมกล่อมละม่อมละไม อ่านแล้วฟังเย็นหูสบายใจ อ่านเพลินถ้อยคำก็หาใช้คำที่ควร ความก็ชัดเจนไม่เบื่อ เป็นที่เสนาะโสตมาก ไม่เปลืองอักษร แต่ได้ความหมายชัดเจน และกินความลึกความที่หาคำใช้ คำพูด ดูไม่มีใครเกินท่านสุนทรภู่ชาวเมืองแกลง

อาตมภาพมีแรงบันดาลใจที่ต้องจดจำท่องบทกลอนไว้เป็นคติ เพื่อจะนำไปพูดไปสอนประกอบการสนทนากับคณะบุคคล และในที่ชุมนุมของมหาสมาคม ที่ชุมนุมสมาชิกในกาลสมัยต่าง ๆ

ครั้งแรกอายุได้ ๘ ขวบ ที่ข้างฝาบ้าน โยมพ่อเขียนคำกลอนไว้บนกระดานชนวนแขวนไว้ที่ข้างฝาบ้าน มีข้อความว่า **“ถ้าญาติใครได้ดีมั่งมีทรัพย์ ตัวเราคับแค้นใจอย่าไปหาถึงรักแรงแข็งขันให้สัญญา อนาถาเขาไม่นับจะอับอาย”** อาตมภาพเป็นเด็กอ่านหนังสือยังไม่ออก ถามแม่ว่าพ่อเขียนอะไรให้แม่อ่านให้ฟัง แม่บอกว่าอ่านหนังสือไม่ออกเพราะโยมตาโยมยายไม่ได้ส่งให้เรียนหนังสือ ครอบครัวเก่า ๆ สมัยโบราณจะให้ลูกชายไปเรียนหนังสือ ส่วนลูกหญิงให้อยู่บ้านเรียนการปรุงอาหาร จัดสำรับคาวหวาน หรือให้ทำไร่ทำนา ทำสวน แม่จึงไม่ได้เรียนหนังสือจึงมีความพยายามอยากจะรู้ว่าพ่อเขียนอะไรไว้ไปเข้าเรียนก็พยายามอ่านหนังสือได้ตั้งแต่อยู่ชั้นประถม ๒ เพราะต้องการรู้ความจากบทกลอนของพ่อที่เขียนไว้ เมื่ออ่านออกรู้ความจึงทำให้ชอบบทกลอนมาตั้งแต่วัยเด็ก

ครั้งที่สองเมื่ออายุได้ ๑๑ ขวบ เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ อยากจะเรียนชั้นมัธยมต่อ แต่ครอบครัวไม่มีกำลังทรัพย์พอที่จะส่งให้เรียนได้ โยมพ่อจึงนำไปถวาย

หลวงพ่อสมัย ฐานเขโม เจ้าอาวาสวัดราษฎร์บำรุง เขตบางแค กรุงเทพมหานคร ขอให้บวชเป็นสามเณรอยู่วัดบ้านนอก (ภูธรของนครบาล) ๑ ปี พ.ศ. ๒๔๙๖ เป็นปีทองของชีวิต อาจารย์ได้คัดเลือกให้มาอยู่กรุงเทพฯ อยู่กับพระเดชพระคุณ พระมหารัชชมังคลาจารย์ (เทศ นิทฺเทสกเถระ) อดีตเจ้าอาวาสวัดสัมพันธวงศ์ ฝึกฝนเรียนพิมพ์ดีด มีหน้าที่พิมพ์หนังสือให้กับพระอุปัชฌาย์ มีบทความ เทศนา คำกลอน และเรื่องราวเก่า ๆ ที่พระอุปัชฌาย์ให้พิมพ์ จึงได้ซึมซับ (ไม่จำก็ต้องจำ) คติธรรมคำกลอนต่าง ๆ ไว้เป็นต้นทุน ที่ได้มีมาถึงทุกวันนี้ (พิมพ์แล้วพิมพ์อีก) ตอนพิมพ์ก็ไม่ได้คิดอะไร พอบวชนานวันมีญาติโยมมาหา จึงได้คุยแบบกันเอง และใช้คำกลอนนี้แหละผสมการสนทนา

ในงานฌาปนกิจศพ คุณชูชาติ ศิลปรัตน์ ในวันอาทิตย์ที่ ๙ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ ที่เมรุวัดเทพศิรินทราวาส กรุงเทพมหานคร อาตมภาพพร้อมด้วยคณะเจ้าภาพ จึงได้จัดพิมพ์หนังสือรวบรวมคำกลอน ซึ่งเป็นหนังสือที่เคยพิมพ์มาแล้ว ๓ ครั้ง ในครั้งนี้ ได้เพิ่มบทกลอนที่มีคุณค่า รวบรวมไว้ในเล่มนี้อีก เพื่อเป็นธรรมบรรณาการ ตอบแทนน้ำใจไมตรีที่ท่านผู้มีเกียรติทั้งหลาย ได้ให้เกียรติเดินทางมาในงานประชุมเพลิงเผาสรีระร่างของคุณชูชาติ ศิลปรัตน์ ในวาระสุดท้าย

หนังสือคำกลอนสอนใจ บทนิพนธ์อุทานธรรม ของพระเดชพระคุณ พระศาสนโศภณ (แจ่ม จตฺตสลฺลเถระ) บทนิพนธ์คติธรรมของพระเดชพระคุณ พระพุทธพจนวราภรณ์ (จันทร์ กุสลเถระ) และบทนิพนธ์คำกลอนของท่านผู้เป็นปราชญ์ทั้งหลาย ที่อาตมภาพได้อัญเชิญรวบรวมนำมานิพนธ์เป็นธรรมบรรณาการ โดยขอประทานอนุญาตเป็นการสาธารณะผ่านคำปรารภนี้ ด้วยจิตที่เป็นบุญเป็นกุศล ด้วยมีจิตหวังเพื่อจะรักษาบทกวีนิพนธ์อันล้ำค่านี้ไว้เพื่อให้อนุชนรุ่นหลังได้ศึกษา ท่องจำ แล้วนำไปประพฤติปฏิบัติ หากจะเป็นความบกพร่องผิดพลาดหรือขาดตกหล่นไป ขอได้โปรดเมตตาประทานอภัย และขอรับผิดแต่เพียงผู้เดียว หากจะเป็นความดี มีบุญมีกุศล จากการพิมพ์เพื่อเป็นธรรมวิทยาทานในครั้งนี้ ขอน้อมถวายกุศลผลบุญวิทยาทานนี้ เป็นอาจริยบูชาในภูมิปัญญาของท่านผู้นิพนธ์นั้น ๆ

ที่สุดนี้ อาตมภาพขออำนวยพรให้ท่านทั้งหลาย ผู้มาร่วมแสดงความอาลัยและร่วมเผาสรีรร่างของคุณชูชาติ ศิลปรัตน์ น.บ., น.บ.ท. ในวันนี้ จงประสบแต่ความสุขความเจริญทั้งกายและใจ ปรารถนาประสงค์จำนงหมายสิ่งใดที่ชอบประกอบด้วยธรรม และไม่เหนือวิสัยที่มนุษย์จะเสกสรรปั้นแต่งได้แล้ว ขอให้อิฏฐผล จตุรพิธพรชัยมงคลสี่ประการ อายุ วรรณะ สุข พละ ปฏิภาณ คุณสารสมบัติ พิพัฒนสุขสมบูรณ์ เพิ่มพูนด้วยเกียรติยศชื่อเสียง ลาภ ยศ มิตรไมตรี จงเป็นผลสัมฤทธิ์ จงเป็นผลสัมฤทธิ์ จงเป็นผลสัมฤทธิ์ ให้สำเร็จประโยชน์ในที่ทุกสถาน ในกาลทุกเมื่อเทอญฯ

พระธรรมจารี ภิกขุ

คติธรรม

❖

อาตมภาพ พระธรรมจารี ภิกขุ ได้รับทราบข่าวที่เศร้าสลดใจว่าคุณชูชาติ ศิลปรัตน์ นักกฎหมายที่มีคุณภาพแห่งสำนักกฎหมายศิลปนิติ ได้ถึงแก่มรณกรรมด้วยอาการอันสงบที่บ้านพัก เมื่อเช้าวันพฤหัสบดีที่ ๒๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ เวลา ๐๘.๔๐ นาฬิกา ขณะที่มีอายุได้ ๘๔ ปี ๔ เดือน ๑๑ วัน ยังความเศร้าโศกเสียใจอาลัยถึงเกิดขึ้นกับภริยา บุตรธิดา หลาน ๆ ตลอดถึงวงศาคณาญาติ เพื่อนสนิทมิตรสหาย สัมพันธชน รวมถึงพระสงฆ์ที่รู้จักคุ้นเคยอีกจำนวนไม่น้อย ทุก ๆ ท่านที่ได้รับทราบข่าวการจากไปอย่างไม่มีวันที่จะกลับมาพบกันได้อีก รู้สึกเศร้าสลด เสียใจ เสียดาย ที่มรณภัยอันเป็นมหันตภัยที่ใหญ่หลวง เดินทางเข้ามาเยือนสกุลศิลปรัตน์ ได้เชิญเอาชีวิตของคุณชูชาติ ศิลปรัตน์ ไปสู่ปรโลกที่ไปแล้วไปลับจะไม่มีวันที่จะหวนกลับมาให้เราท่านทั้งหลายได้พบเจอะเจอกันอีกในชาติไหน ๆ

สำหรับในส่วนตัวของอาตมภาพ ผู้เป็นพระอาจารย์ เป็นปิยมิตร เป็นที่รู้จักคุ้นเคยสนิทแนบแน่นเสมือนเป็นญาติผู้ใกล้ชิดก็ว่าได้ เพราะได้รู้จักคุ้นเคยทั้งพี่ชาย คุณชูชีพ ศิลปรัตน์ และน้องชาย คุณชูชาติ ศิลปรัตน์ มาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๙๙ อาตมภาพยังเป็นสามเณรอยู่ที่วัดสัมพันธวงศ์ (วัดเกาะ) ส่วนคุณชูชีพ คุณชูชาติ เป็นศิษย์วัดปทุมคงคา ซึ่งทั้งสองวัดอยู่ใกล้กัน เหมือนเป็นวัดพี่วัดน้อง ทุก ๆ วัน ที่พี่ชายกับน้องชายเดินทางไปเรียนหนังสืออาจจะได้พบกับอาตมภาพในยามเช้าหรือยามเย็น มิตรไมตรีที่ได้พบกันเป็นหลาย ๆ ปี จึงเป็นความผูกพันสนิทสนมคุ้นเคยเหมือนเป็นพี่น้องกัน อาตมภาพเป็นสามเณรอายุน้อยกว่าคุณชูชาติ ๕ ปี เมื่อคุณชูชาติเรียนจบการศึกษา ไปประกอบอาชีพทำธุรกิจ ไปมีครอบครัวไปสร้างหลักฐานที่มั่นคงให้แก่ครอบครัว ได้ห่างเหินกันไปพักหนึ่ง เมื่อได้มาตั้งสำนักทนายความเป็นหลักฐาน คุณชูชาติ ศิลปรัตน์ จึงหวนกลับมาพบกันอีกโดยได้พาคุณนารีจิต (ติ๋ง) และบุตรธิดา นำพาครอบครัวเข้ามาช่วยเหลืออุปถัมภ์บำรุงถวายการอุปการะการงานกิจน้อยใหญ่ โดยปกติแล้วพี่ชายคือคุณชูชีพ ที่กลับมาเป็นลูกศิษย์ของอาตมาในสมัยที่ได้มาดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการเขตสัมพันธวงศ์ จึงชักชวนคุณชูชาติเข้าวัดอีกครั้งหนึ่ง เพราะโดยปกติแล้วคุณชูชีพจะพูดเสมอว่า นายชูชาติ น้องชายของผมคนนี้จะไม่คุ้นเคยเข้าวัดที่ไหน ๆ เป็นพิเศษเลย แต่เฉพาะหลวงพี่พระครู นายชูชาติจะเคารพนับถือเป็นกรณีพิเศษจริง ๆ

คุณชูชาติ ศิลปรัตน์ ได้มาถวายตัวเป็นลูกศิษย์ ได้นำพาคุณติ๋ง ผู้เป็นภริยา บุตรธิดาคุณแม่และน้อง ๆ ให้เข้ามาทำบุญทำกุศล ช่วยเหลือกิจการต่าง ๆ ในเรื่องที่พระทำไม่ได้คุณชูชาติและภริยา บุตรธิดา จะรับภาระนั้น ๆ ไปดำเนินการ จนเสร็จสำเร็จ ซึ่งในเรื่องนี้คุณชูชาติจะพูดเสมอว่า ตนเองมีความเคารพศรัทธาเลื่อมใสอาตมภาพเป็นการเฉพาะ และได้ปวารณาตนที่จะช่วยเหลือภารกิจการงาน และจะใช้ความรู้ความสามารถทางด้านกฎหมายที่เล่าเรียนมา ช่วยเหลือคณะสงฆ์ วัดวาอารามทุกแห่ง ที่อาตมภาพประสงค์จะให้ไปช่วยเหลือ และมีศรัทธาปวารณาตนไว้ว่าในเรื่องเป็นทนายทำคดีความให้แก่วัดต่าง ๆ

จะมิคิดค่าใช้จ่ายใด ๆ ทั้งสิ้น ดังนั้น ครอบครัวของคุณชูชาติ ศิลปรัตน์ จึงนับว่าเป็นมหาอุบาสก เป็นเวยยาวัจจมัย สนับสนุนอุปถัมภ์บำรุง ถวายความอุดหนุนอุปการะทั้งด้านกำลังกาย กำลังใจ กำลังทรัพย์ และกำลังสติปัญญา จึงเป็นความโชคดีของอาตมภาพที่ได้เจริญสมณฐานันดรศักดิ์ ได้บริหารการพระศาสนาในตำแหน่งหน้าที่สำคัญ ๆ หลายอย่าง โดยมีคุณชูชาติ ศิลปรัตน์ ผู้เป็นนักกฎหมายที่มีคุณภาพ เก่งกาจสามารถ ได้มาช่วยเหลือให้คำแนะนำให้คำปรึกษา และช่วยเหลือกิจการงานต่าง ๆ ในส่วนที่ต้องเกี่ยวข้องกับกฎหมายต่าง ๆ จนได้รับการยกย่องชื่นชมนิยมในความศรัทธา เก่งกาจในตัวบทกฎหมาย ได้ช่วยทำคดีความให้แก่วัดต่าง ๆ ชนะคดีทุก ๆ แห่ง ได้ช่วยไปเป็นวิทยากรบรรยายวิชาการกฎหมายที่พระสังฆาธิการทุกระดับชั้นควรรู้ ถวายเป็นวิทยาทานเป็นจำนวนมาก

คุณชูชาติ ศิลปรัตน์ ได้อุบัติขึ้นมาในโลกมนุษย์ เกิดที่จังหวัดปัตตานี เมื่อวันเสาร์ที่ ๑๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๗๙ ได้เล่าเรียนศึกษาวิทยาการจบนิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง ประกอบอาชีพเป็นช่าง แล้วมาเป็นทนายความ เรียนจบเนติบัณฑิต ได้ตั้งรกรากอยู่ที่กรุงเทพมหานคร ในบั้นปลายของชีวิตอายุ ๘๐ ปี ได้มีโรคาพยาธิเข้ามาเบียดเบียนทั้งเรื่องโรคไต ลำไส้ใหญ่พอง โรคหัวใจ เส้นโลหิตในสมองแตก หลังจากที่อาการต่าง ๆ ดีขึ้นมา ก็กลับมาพักรักษาตัวอยู่ที่บ้าน จวบจนวาระสุดท้ายของชีวิต คุณชูชาติ ศิลปรัตน์ ก็ได้อำลาชีวิตจากโลกมนุษย์ไปอย่างสงบในอายุขัย ๘๔ ปี ๔ เดือน ๑๑ วัน มาอยู่ในโลกมนุษย์นี้ได้ ๓๐,๗๙๑ วัน แล้วก็ลากลับไปบ้านเดิม

ชีวิตของมนุษย์มีเกิด แก่ เจ็บ ตาย การได้ชีวิตมาเกิดเป็นมนุษย์นับว่าเป็นมงคลโชคลาภอันประเสริฐยิ่ง เป็นเทวโองการของพระผู้เป็นเทพยดา ผู้ยิ่งใหญ่ในสรวงสวรรค์ที่มีพระบัญชาให้ คุณชูชาติ ศิลปรัตน์ ได้เดินทางมาท่องเที่ยวและปฏิบัติภารกิจบนโลกมนุษย์ เมื่อทำกิจการงานสำเร็จเสร็จเรียบร้อย และได้ท่องเที่ยวไปในโลกกว้าง สนุกสุขทุกข์คละเคล้าปะปนกันไป ได้บันทึกความทรงจำที่ดี ๆ เอาไว้ ได้สร้างชื่อเสียงเกียรติคุณ ให้แผ่ขจรขจายไปในทิศต่าง ๆ ทั้งใกล้และไกล ได้จดจำเรื่องราวต่าง ๆ บนโลกมนุษย์มากน้อยตามความสามารถของสติปัญญา ชีวิตบนโลกมนุษย์ของคุณชูชาติ ศิลปรัตน์ เป็นสุชีวิต เป็นสุปฏิปันโน ปฏิบัติตนเหมาะสมดี เป็นสุวีโร ผู้กล้าดี เป็นสุวิริโย ผู้ขยันดี เป็นสุขันตา ผู้อดทนดี เป็นสุวิชาโน ผู้ใฝ่หาความรู้ดี เป็นสุตัญญุตา ผู้มีกตัญญูกตเวที เป็นสุทัสสะโน ผู้มีวิสัยทัศน์ดี เป็นผู้ที่สร้างเหตุแห่งความดีไว้เป็นอเนกประการ เป็นลูกที่ดีของพ่อแม่ เป็นสามีที่ดีของภริยา เป็นพ่อที่ดีของลูก เป็นพี่เป็นน้องที่ดีของวงศ์สกุล เป็นปู่เป็นตาที่ดีของหลาน ๆ เป็นลูกเขยที่ดีของพ่อตาแม่ยาย เป็นลูกหลานที่ดีของลุงป้าน้าอาญาติสายโลหิตทุก ๆ คน เป็นพสกนิกรของแผ่นดินที่ดีคนหนึ่ง เป็นพลเมืองดี เป็นพุทธบริษัทที่มีศรัทธามั่นคงในพระรัตนตรัย เป็นปิยมิตรที่ดีของเพื่อน ๆ ทั้งหลาย เป็นศิษย์ที่ดีของครูบาอาจารย์ เป็นนักกฎหมายที่ใช้หลักธรรมนำกฎหมาย ที่เรียกว่านิติธรรมนำนิติศาสตร์ เป็นศิษย์ที่ดีของอาตมภาพ และเป็นผู้มีสุคติทางไปของชีวิตสู่ปรโลกสวรรค์ ที่เป็นบ้านหลังเก่าของคุณชูชาติ ศิลปรัตน์ เรียกว่า ทิพยวิมาน เมื่อได้ท่องเที่ยวในโลกมนุษย์เพียงพอแล้ว ทุกคนย่อมมีกำหนดเวลาแห่งการมาและการจากไปตามลิขิตสวรรค์ และบัดนี้ คุณชูชาติ ศิลปรัตน์ ผู้เป็นกัลยาณมิตรที่แสนดี ผู้พรั่งพร้อม

สมบูรณ์บริบูรณ์ด้วยบุญกุศลคุณความดี จำต้องจากลาละสังขารไปตามอายุขัย ทั้ง ๆ ที่เราท่านทั้งหลายยังอยากจะให้คุณชูชาติ ศิลปรัตน์ ได้มีชีวิตอยู่กับพวกเราต่อไปอีกให้นานวันมากกว่านี้ แต่ชีวิตของคุณชูชาติ ศิลปรัตน์ มีกำหนดเวลาที่แน่นอน ที่จะต้องจำใจจำลาจากพวกเรา เพื่อเดินทางรอนแรมไปสู่บ้านเก่าเพียงผู้เดียว ไปสู่ทิพยวิมานดินแดนสรวงสวรรค์ที่เป็นบ้านแสนรัก เป็นที่สถิตถาวรของคุณชูชาติ ศิลปรัตน์ เป็นการลาจากไปอย่างสุดแสนโศกเศร้าอาลัย ที่ไม่มีวันจะรู้ได้ว่า อีกเมื่อไรอีกนานไหม ที่เราท่านทั้งหลายที่ได้วิสาสะรู้จักคุ้นเคยกันในฐานะต่าง ๆ จะได้พบกันอีกเมื่อใด ภริยา บุตรธิดา หลาน ๆ และอาตมภาพ คิดเอาไว้แล้วว่าเป็นของจริงแท้แน่นอน จักต้องมีวันเช่นนี้เกิดขึ้นเป็นแน่ แต่ไม่รู้ว่าจะเป็นวันไหนเมื่อไร และแล้ววันที่จำใจจำจาก จากลากันก็มาถึง ซึ่งทุกคนไม่อยากให้เกิดมีขึ้นแต่เราก็ห้ามมันไม่ได้ อาตมภาพยังจำได้ว่าเคยบอกคุณชูชาติว่า อย่าเพิ่งหนีอาตมาไปไหน ต้องรอพบกับอาตมภาพก่อนนะ คงไม่นานเกินรอที่เราจะได้พบกัน แต่อนิจจาที่อายุขัยแห่งกาลเวลา เขาไม่รอให้เราได้ทำอย่างที่ได้ให้คำมั่นกันไว้ อาตมภาพพร้อมด้วย คุณติ่ง คุณเจี๊ยบ คุณไก่ คุณโต้ง คุณแจ้ และหลาน ๆ ต่างรู้ด้วยสัญชาตญาณว่า คุณชูชาติ ศิลปรัตน์ ก็ยังไม่อยากจากพวกเราไปเร็ว แต่เวลาท่องเที่ยวแห่งชีวิตของมนุษย์เราทุกคน ต่างมีกฎเกณฑ์แห่งกรรมลิขิตของสวรรค์ ท่านได้กำหนดเอาไว้เป็นที่เรียบร้อยแล้วทุกรูปทุกนาม ไปเถิดคุณชูชาติ ศิลปรัตน์ที่จะต้องเดินทางไกลรอนแรมแต่เพียงผู้เดียว ขอให้การเดินทางไปสู่จุดหมายที่บ้านหลังเดิมเป็นไปอย่างเรียบร้อยดีงาม อาตมภาพไม่เป็นห่วงกังวลใดๆ ในเรื่องเสบียงแห่งบุญกุศลคุณความดีที่คุณชูชาติ ศิลปรัตน์ ได้ทำได้สร้างสมปฏิบัติบำเพ็ญเอาไว้ดีแล้ว ถ้าชาติหน้าเราท่านทั้งหลายจะได้พบกันอีก จึงขอส่งดวงวิญญาณของคุณชูชาติ ศิลปรัตน์ ให้การเดินทางไปสู่สรวงสวรรค์ ให้ไปถึงบ้านที่เป็นทิพยวิมานด้วยความปลอดภัย ไปดีมีสุขสงบ สวัสดี และขอให้คุณชูชาติ ศิลปรัตน์ หลับให้สุขสบาย ตลอดกาลเป็นนิจนิรันดร เทอญ

พระธรรมจารี ภิกขุ

ประวัติ

นายชูชาติ ศิลปรัตน์

สำนักกฎหมายศิลปนิติ

ประวัติ
นายชูชาติ ศิลปรัตน์
สำนักกฎหมายศิลปนิติ

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

ชื่อ

นายชูชาติ ศิลปรัตน์ น.บ., น.บ.ท.

ชาติภูมิ

เกิดวันเสาร์ที่ ๑๓ เดือนมีนาคม พุทธศักราช ๒๔๗๙ ปีชวด ที่จังหวัดปัตตานี เติบโตที่จังหวัดยะลา บิดาชื่อ นายชื่น ศิลปรัตน์ มารดาชื่อ นางเชื้อ ศรีสาคร สมรสกับ นางนารีจิต ศิลปรัตน์ (ชาวอำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี) มีบุตรธิดารวม ๔ คน คือ

๑. นางทวีรัตน์ มีทองคำ
๒. นายวัฒนา ศิลปรัตน์
๓. นายดาราชัย ศิลปรัตน์
๔. นางสาวอุไรกาญจน์ ศิลปรัตน์

การศึกษา

๒๔๙๖ สำเร็จการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นจากโรงเรียนคณะราษฎร์บำรุง จังหวัดยะลา

๒๕๐๐ สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนช่างกลปทุมวัน รุ่น ๒๕๐๐

๒๕๑๙ สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีนิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง รุ่นที่ ๑ เมื่อวันที่ ๑๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๑๙

๒๕๒๒ สำเร็จการศึกษาเนติบัณฑิตไทย สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา สมัยที่ ๓๒

การทำงาน

๒๕๐๒ ครูที่โรงเรียนช่างกลพระนครเหนือ

๒๕๐๗ กองช่างและยานพาหนะ โรงงานยาสูบ กระทรวงการคลัง

๒๕๒๘ สำนักนโยบายและแผน โรงงานยาสูบ กระทรวงการคลัง

๒๕๑๙ ตั้งสำนักกฎหมายศิลปนิติ

๒๕๒๙ กรรมการอำนวยการงานพระราชทานเพลิงศพหลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ ณ เมรุวัดดอยแม่ปั๋ง ตำบลแม่ปั๋ง อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่

๒๕๕๑ รองประธานกรรมการมูลนิธิสุจิณฺโณอนุสรณ์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๑ - ปัจจุบัน
๒๕๓๒ เลขาธิการสภาทนายความ ปีพุทธศักราช ๒๕๓๒ - ๒๕๓๕
๒๕๔๓ กรรมการจัดประโยชน์วัดเฉลิมพระเกียรติ อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๓ - ๒๕๔๖
๒๕๔๖ ไวยาวัจกรวัดเทพศิรินทราวาส แขวงวัดเทพศิรินทร์ เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร
๒๕๒๒ ทำคดีเลิกจ้างไม่เป็นธรรมให้กับผู้อำนวยการองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย (หม่อมราชวงศ์สุตพันธุ์ ทวีวงศ์)
๒๕๒๔ ทำคดีกบฏ ๙ กันยา และคดีระเบิดกระทรวงกลาโหม
๒๕๒๙ ทำคดีเชอรี่แอนดันแคน
ฯลฯ

ด้านการพระพุทธศาสนา

- เป็นที่ปรึกษาด้านกฎหมายของเจ้าคณะภาค ๔-๕-๖-๗ (ธรรมยุต) ในสมัยที่พระพรหมเมธี เป็นเจ้าคณะภาค
- เป็นที่ปรึกษาด้านกฎหมายของอุปนายกมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย (ในสมัยที่พระพรหมเมธีเป็นอุปนายกมหาวิทยาลัยมหามกุฏฯ และปฏิบัติหน้าที่นายกสภามหาวิทยาลัย)
- เป็นที่ปรึกษาด้านกฎหมายของกรรมการมหาเถรสมาคม ที่ได้รับมอบหมายให้ยกร่างการแก้ไขพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. .... ฉบับมหาคณิสสร ที่มีสมเด็จพระวันรัตเป็นประธานยกร่าง
- เป็นทนายความแก้ต่างให้แก่ พระเทพวิสุทธิญาณ (ไฉน ฐิตาภิญฺโญ) อดีตเจ้าคณะจังหวัดระยอง (ธรรมยุต) อดีตเจ้าอาวาสวัดสารนารถธรรมาราม จังหวัดระยอง ที่ถูกพระครูวิจิตรธรรมานุศาสตร์ (สุกรี คุณงฺกโร) อดีตเจ้าอาวาสวัดจุฬามุนี กล่าวโทษฟ้องเป็นคดีในศาล ที่สุดของคดี อดีตเจ้าคณะจังหวัด ชนะคดี
- เป็นทนายแก้ต่างให้แก่ สมเด็จพระญาณวโรดม (ประยูร สนฺตงฺกุโร) ในสมัยที่ดำรงสมณศักดิ์เป็น พระญาณวโรดม วัดเทพศิรินทราวาส ในตำแหน่งเลขาธิการคณะธรรมยุต ถูกพระครูปลัดสัมพิพัฒนวราจารย์ (สมบุญ) วัดธาตุทอง ฟ้องคดีและคุณชูชาติได้เป็นทนายช่วยแก้ต่างจนชนะคดี
- เป็นทนายความแก้ต่างให้แก่พระครูวิมลสุวรรณกร เจ้าอาวาสวัดกู้ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ที่สุดของคดีทำให้วัดได้ทรัพย์สินของอดีตเจ้าอาวาส คืนมาจากการอยู่ในครอบครองของผู้อื่นเป็นจำนวน ๑๑๐ ล้านบาทเศษ และช่วยประสานเจรจากับกรมเจ้าท่า ให้วัดได้ที่ดินตามแนวริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาเพิ่มเติมอีกจำนวน ๔ ไร่

- เป็นทนายความแก้ต่างให้แก่วัดพระธรรมกาย อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ในคดีจัดซื้อที่ดิน ๒,๐๐๐ ไร่ เป็นที่สร้างวัด นายชูชาติ ศิลปรัตน์ ได้ยึดถือคำสั่งของพระเถระ ผู้เป็นอาจารย์รูปหนึ่ง ให้ทำการต่อสู้คดีด้วยหลัก "ให้นำหลักธรรมเป็นตัวนำกฎหมาย" เป็นเหตุให้คดียุติสงบลงด้วยดี ไม่สร้างกรรมเวรหรือความทุกข์ให้เกิดแก่ผู้คน ๒๖ ราย ที่อาศัยอยู่ในที่ดินนั้น ด้วยการที่ทนายความใช้หลักธรรมไปเจรจาด้วยสันติวิธี จนเป็นเหตุให้คดีความยุติจบลงด้วยความสงบเรียบร้อยดีงาม
- เป็นทนายความแก้ต่างให้แก่ วัดธรรมิการาม อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในหลายคดีความ ในที่สุดคดีต่าง ๆ จบลงด้วยความสงบเรียบร้อยดีงาม
- เป็นที่ปรึกษากฎหมายให้แก่วัดสัมพันธวงศาราม ในเรื่องการจัดผลประโยชน์ และการพัฒนาวัด ให้เจริญงอกงามสืบมาถึงยุคปัจจุบัน

เป็นนักกฎหมายที่ได้รับหน้าที่เป็นวิทยากรของคณะสงฆ์ ไปบรรยายถวายความรู้วิชาการกฎหมายที่เกี่ยวเนื่องด้วยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ และบรรยายกฎมหาเถรสมาคม เรื่องกฎนิคหกรรม และเรื่องสิทธิหน้าที่ของเจ้าพนักงานตามกฎหมาย เรื่องหน้าที่ของไวยาวัจกรวัด เรื่องศาสนสมบัติของวัดของพระพุทธศาสนา และหลักกฎหมายที่พระสังฆาธิการทุกระดับชั้นจะพึงรับรู้รับทราบ ในการประชุมพระสังฆาธิการตามสถานที่ต่าง ๆ กว่า ๓๐ แห่ง ในจังหวัดส่วนกลางและส่วนภูมิภาคทั่วประเทศ จนเป็นที่ภาคภูมิใจเป็นอย่างยิ่งของนายชูชาติ ศิลปรัตน์ ที่ได้ตั้งเจตนารมณ์ไว้ว่า ตนเองได้อาศัยข้าวก้นบาตรของพระอาจารย์วัดปทุมคงคา เมื่อได้เล่าเรียนวิชากฎหมาย มีความรอบรู้แตกฉานดีแล้วจะได้นำความรู้ความสามารถที่ได้เล่าเรียนมานั้น ช่วยเหลือบริหารงานคณะสงฆ์ โดยกุศลจิตที่ศรัทธาจะไม่คิดราคาเป็นการรับจ้างใด ๆ ทั้งสิ้น เพื่อจะตอบสนองพระคุณที่ตนเองได้อาศัยพึ่งใบบุญให้อยู่อาศัยจนจบการศึกษา และมีอาชีพที่เจริญรุ่งเรือง เป็นการแสดงน้ำใจตอบแทนพระคุณของวัด ของพระอาจารย์ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาการทางกฎหมาย

วาระสุดท้ายของชีวิต

โดยปกติ นายชูชาติ ศิลปรัตน์ เป็นผู้มีสุขภาพร่างกายแข็งแรง ไม่มีโรคประจำตัว จวบเมื่อประมาณปี พ.ศ. ๒๕๔๖ ได้มีอาการของโรคหัวใจและเข้ารับการรักษาพยาบาลผ่าตัดเปลี่ยนหลอดเลือดหัวใจที่โรงพยาบาลศิริราช ปิยมหาราชการุณย์ ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๕๖ ได้เข้ารักษาอาการเส้นเลือดโป่งพองในช่องท้อง โดยมีอาการโรคไตและโรคหัวใจควบคู่ด้วย ได้เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลศิริราช ปิยมหาราชการุณย์บ้าง โรงพยาบาลยาสูบบ้าง และโรงพยาบาลเปาโล พหลโยธิน บ้าง เป็นระยะ ๆ

ในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ได้เข้ารักษาอาการเส้นเลือดโป่งพองในช่องท้องอีกครั้งหนึ่งที่โรงพยาบาลศิริราช ปิยมหาราชการุณย์

วันพุธที่ ๑๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้เข้ารักษาอาการเส้นเลือดฝอยแตกในสมองด้านซ้าย ทำให้แขนและขาด้านขวาไม่ขยับ ได้ฟื้นฟูสภาพร่างกายจนสามารถเคลื่อนไหวและพูดได้ ตามลำดับ

กระทั่งเมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๒๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ ขณะพักฟื้นที่บ้านพักในซอยวิภาวดีรังสิต ๑๘ ในช่วงเช้าได้ชำระร่างกาย รับประทานอาหารและยาเสร็จเรียบร้อย และพักผ่อนตามปกติ กระทั่งเวลา ๐๘.๔๐ น. นางนารีจิต ศิลปรัตน์ ภรรยา และนางสาวอุไรกาญจน์ ศิลปรัตน์ บุตรสาว ผู้คอยดูแลใกล้ชิด ได้สังเกตเห็นว่ามีอาการเงียบผิดปกติ จึงตรวจสัญญาณชีพ พบว่า นายชูชาติ ศิลปรัตน์ ได้จากไปแล้วอย่างสงบ สิริอายุ ๘๔ ปี ๔ เดือน ๑๑ วัน

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

สภาทนายความ
THE LAW SOCIETY OF THAILAND

文明单位

แถลงข่าวการจัดงาน ราตรีกฎหมายรามฯ 28
โดย สมาคมนักกฎหมายรามคำแหง
ในวันศุกร์ที่ 13 ธันวาคม 2528
โรงแรมอินทรา

Rosemary

อุทานธรรม

ของ

พระศาสนโศภณ (แจ่ม จตฺตสลฺโล)

วัดมกุฏกษัตริยาราม กรุงเทพมหานคร

อุทานธรรม
ของ
พระศาสนโศภณ (แจ่ม จตฺตสลฺโล)
วัดมกุฏกษัตริยาราม กรุงเทพมหานคร

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

เกริ่น

ได้ประพันธ์ธรรมที่ชอบใจ สำหรับนึกในเวลาที่กระทบเหตุการณ์นั้นๆ เพื่อตักเตือน สั่งสอนตนเอง ให้มีสติสบายใจ มีผู้อื่นชอบใจเห็นดีด้วย ขออนุญาตตีพิมพ์แจกเป็นธรรมบรรณาการ เพื่อสำเร็จประโยชน์แก่ผู้อื่นบ้าง หนังสือนี้ออกจะน้อยนัก แต่ก็ดีไม่ทำให้ขี้เกียจจำ ถ้าผู้อ่านไม่ชอบใจปรารถนาอย่างไรก็จงแก้ไขให้ถูกใจตามปรารถนาเทอญ

ศ.ศ.

วันที่ ๒๐ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๗

สอง ศ.จ. ก็สองลองประดิษฐ์
สุภาษิตพุทธศาสนาสอน
ผูกประพันธ์สรรธรรมเป็นคำกลอน
เพื่อสั่งสอนใจตนให้พ้นพาล
มีผู้อื่นเปรมปรีดิ์ยินดีด้วย
เลยพิมพ์ช่วยแจกจ่ายกระจายสาร
ได้ต่อเติมเพิ่มใหม่หลายประการ
ไม่เนิ่นนานสำเร็จเสร็จแล้วพิมพ์

๘/๘/๒๔๗๗

อุทานธรรมคราวนี้มีมากข้อ
แก้ให้ต่อกลอนกันทันสมัย
แต่เรื่องธรรมสับสนปนกันไป
เหมือนยำใหญ่รวมหมดรสนานา
เชิญรับมธุรสพระธรรมรัตน์
ได้บำบัดวุ่นวายสบายหนา
ทำให้ใจใสสุขไม่ทุกข์นา
ได้เวลาแล้วก็เชิญอย่าเมินเลย

ศ.จ.

๒๔๘๕

๑. อุทานธรรมของ ศ.จ. ประดิษฐ์
เป็นภาษิตคำกลอนอักษรสาร
เทศนาไทยไทยไว้เป็นทาน
แก้รำคาญฟังเล่นเย็นเย็นใจ

๒. ใครดีเราก็ดีอารีต่อ
ให้สมข้อคำบุราณที่ขานไข
มิตตะจิตต่อติดกับมิตตะใจ
ใครไม่ไยแล้วอย่าอยากให้ยากเย็น

๓. คำบุราณพาที่ไว้ดีมาก
โคไม่อยากกินหญ้าอย่าเคี่ยวเข็ญ
ฝืนน้ำใจของเขาเราลำเค็ญ
ถึงคราวเป็นแล้วต้องปล่อยไปตามกาล

๔. ใครมีปากอยากปูดก็พูดไป
เรื่องอะไรก็ช่างอย่าฟังขาน
เราอย่าต่อก่อก้าวให้ร้าวราน
ความรำคาญก็จะหายสบายใจ

๕. ปิ้งปลาหมองอแล้วกลับนี่คำขำ
เจ็บแล้วจำใส่กระบาลนี่ขานไข
ผิดแล้วแก้กลับตัวเปลี่ยนหัวใจ
จะหาใครมาวอนไม่สอนตน

๖. โทษผู้อื่นแลเห็นเป็นภูเขา
โทษของเราแลไม่เห็นเท่าเส้นขน
ตดคนอื่นเหม็นเบื่อเราเหลือทน
ตดของตนถึงเหม็นไม่เป็นไร

๗. อันบ้านเรือนใหญ่โตรโหฐาน
มีเสาทานหลายต้นจึงทนไหว
เกิดเป็นคนอยู่เดี่ยวก็เปลี่ยวใจ
ต้องอาศัยพวกพ้องพี่น้องนา

๘. จะหาใครเหมาะใจที่ไหนเล่า
ตัวของเรายังไม่เหมาะใจหนา
อนิจจังทุกขังอนัตตา
รู้ล่วงหน้าเสียก่อนไม่ร้อนใจ

๙. ทุกข์สุขอยู่ที่ใจมิใช่หรือ
ถ้าใจถือก็เป็นทุกข์ไม่สุขใส
ถ้าไม่ถือก็เป็นสุขไม่ทุกข์ใจ
เราอยากได้ความทุกข์หรือสุขนา

๑๐. ยามมีมันก็มีมีเหลือล้น
แล้วกลับจนมันก็จนจริงหนา
อนิจจังดั่งนี้ไม่ดีนา
ต้องขอลาอนิจจังดั่งนี้แล

๑๑. ยามจนมันก็จนจนเต็มที่
แล้วกลับมีมันก็มีมีหนักหนา
อนิจจังดั่งนี้ดีนักนา
ไม่ขอลาอนิจจังดั่งนี้เลย

๑๒. ไม่รู้ไม่ชี้ดีนักรู้จักใช้
นึกอะไรแล้วทิ้งนิ่งนั่งเฉย
ไม่ต่อเรื่องเครื่องทุกข์สุขเสบย
ใครไม่เคยลองดูจะรู้ดี

๑๓. รักษาตัวกลัวกรรมอย่าทำชั่ว
จะหมองมัวหม่นไหม้ไปเมืองผี
จงเลือกทำแต่กรรมที่ดีดี
จะได้มีความสุขพ้นทุกข์ภัย

๑๔. เราจะต้องพลัดพรากจากของรัก
ไม่ย้ายยักมั่นคงอย่าสงสัย
รีบรู้ตัวเสียก่อนไม่ร้อนใจ
ถึงคราวไปแล้วก็ไปไปตามกาล

๑๕. ความไม่พอใจจนเป็นคนเข็ญ
พอแล้วเป็นเศรษฐีมหาศาล
จนทั้งนอกทั้งในไม่ได้การ
จงคิดอ่านแก้จนเป็นคนมี

๑๖. รู้ว่าไฟแล้วทำไมไปจับเล่น
มันไม่เย็นเลยหนาน่าบัดสี
ครั้นถูกไฟไหม้เผาเศร้าโศกี
น่าจะตีเสียให้ช้ำระกำทรวง

๑๗. อัปประมาทปราชญ์ชมนิยมนัก
ว่าเป็นมรรคครรไลอันใหญ่หลวง
ให้ประชาสาธุชนคนทั้งปวง
พ้นจากบ่วงตัณหาสิ้นราคี

๑๘. อโหโอโอ้น่าอนาถหนอ
ความไม่พอพายุ่งทุกกรุงศรี
ต้องรบราฆ่ากันลั่นโลกีย์
ใครเสียทีแล้วก็ตายวายชีวัน

๑๙. ผู้ใดชั่วรู้ตัวแล้วกลับจิต
ไม่ถือผิดงมโง่โดยโมหันต์
ควรจะชมว่าสมเป็นคนธรรม์
รู้ผ่อนผันกลับตนเป็นคนตรง

๒๐. สังขารา สัสสตา นัตถิ
เป็นสติสำคัญป้องกันหลง
ตัดยินดียินร้ายให้คลายลง
ไม่งมงงลืมตัวเพราะชั่วดี

๒๑. เวลาใดทำใจให้ผ่องแผ้ว
เหมือนได้แก้วมีค่าเป็นราศี
เวลาใดทำใจให้ราคี
เหมือนมณีแตกหมดลดราคา

๒๒. เขาทำดีทำชั่วตัวของเขา
อย่าหาเหาใส่หัวของตัวหนา
มันจะยุ่งนุงนักหนักอุรา
ตามยถากรรมเขาเราสบาย

๒๓. สมัยใดทำใจให้ผุดผ่อง
จากหม่นหมองราคินสิ้นทั้งหลาย
จะพบสุขสดใสใจสบาย
อภิปรายคงไม่ชัดปัจจัตตัง

๒๔. นึกนึกแล้วก็น่าอนาถหนา
เพราะตัณหาพายุ่งออกนุงนัง
ต้องรบราฆ่ากันลั่นลือดัง
ใครพลาดพลั้งแล้วก็ตายวายชีวา

๒๕. กายกับใจอาศัยซึ่งกันอยู่
เราต้องรู้ว่ามันต่างกันหนา
สุขทุกข์แต่ละอย่างก็ต่างนา
ถ้าเอามาคลุกกันมันยุ่งใจ

๒๖. ปล่อยให้ยุ่งแล้วมันแย่แก้มันยาก
ยิ่งยุ่งมากมันยิ่งแย่แก้ไม่ไหว
อย่าปล่อยให้ยุ่งนุงนักจะหนักใจ
จงแก้ไขอย่าให้ยุ่งนุงนักนา

๒๗. พูดไปเขาไม่รู้กลับขู่เขา
ว่าโง่เง่างมเงอะเซอะหนักหนา
ตัวของตัวทำไมไม่โกรธา
ว่าพูดจาให้เขาไม่เข้าใจ

๒๘. โกรธเขาเราก็รู้อยู่ว่าร้อน
จะนั่งนอนก็เป็นทุกข์ไม่สุกใส
แล้วยังดื้อด้านโกรธจะโทษใคร
น่าแค้นใจจริงหนาไม่น่าชม

๒๙. จะเป็นสุขก็ต้องทุกข์ลงทุนก่อน
จะเป็นก้อนทีละน้อยค่อยประสม
จะเป็นพระก็ต้องละกามารมณ์
จะเป็นพรหมก็ต้องเพียรเรียนทำฌาน

๓๐. มีกายอย่าได้หมายว่าเป็นสุข
กลับมีทุกข์มากมายหลายสถาน
จะหาสุขที่กายจนวายปราณ
คงไม่พานพบแท้เป็นแน่นอน

๓๑. สารพัดที่จะรู้เป็นครูเขา
ตัวของเราแล้วทำไมไม่สั่งสอน
ปล่อยให้ยุ่งนุงนังไม่สังวร
ควรผันผ่อนแก้ยุ่งนุงทั้งปวง

๓๒. โอ้โลโภโทโสโมโหนี้
เป็นราคีของใจอันใหญ่หลวง
เป็นมูลรากราคินสิ้นทั้งปวง
คอยเหนี่ยวหน่วงให้นุงยุ่งหัวใจ

๓๓. โอ้ร่างกายของเรามันเน่าแน่
ไม่มีแปรเปลี่ยนผันหันไฉน
ต้องรู้ตัวอยู่เสมออย่าเผลอใจ
สิ่งใดใดควรทำรีบจ้ำเอย

๓๔. กาลนี้มิได้รอเราหนอหนา
อย่ามัวมามึนเมาเลยเราเอ๋ย
หลงนิยมชมทุกข์ว่าสุขเสบย
ไม่ช้าเลยจะต้องลาโลกคลาไคล

๓๕. ชั่วหรือดีที่ทำกรรมทั้งหลาย
ไม่หนีหายสูญสิ้นไปถิ่นไหน
ย่อมอยู่ดีกินดีไม่มีภัย
รวมเก็บไว้ที่จิตติดตัวเรา

๓๖. อนิจจังทั้งนั้นไม่ทันคิด
พอเห็นฤทธิ์อนิจจังลงนั่งเหงา
ว่าโอ้โอ๋อกเอยเอ๋ยอกเรา
มามัวเมาอนิจจังจีรังกาล

๓๗. ยังไม่เคยฟังใครที่ไหนหนา
ว่าเกิดมาเป็นสุขสนุกสนาน
มีแต่บ่นเรื่องทุกข์ไม่สุขสราญ
ทั้งชาวบ้านชาววัดซัดกันไป

๓๘. อนัตตาสังขารนี้ด้านดื้อ
ไม่เชื่อถือถ้อยคำที่ร่ำไข
จะพูดจาว่าขานประการใด
ไม่ตามใจข้องขัดอนัตตา

๓๙. ไตรลักษณ์ต้องเป็นหลักสำหรับจิต
จงหมั่นคิดหมั่นนึกหมั่นศึกษา
เราต้องตายเป็นแท้แน่ละวา
จะมัวมานอกครูอยู่ทำไม

๔๐. ประพฤติธรรมสำคัญอยู่ที่จิต
ถ้าตั้งผิดมัวหมองไม่ผ่องใส
ถ้าตั้งถูกผุดผ่องไม่หมองใจ
สติใช้คุมจิตไม่ผิดนา

๔๑. อิฏฐารมณ์นิยมว่าเป็นสุข
ที่แท้ทุกข์จริงเจียวทีเดียวหนา
สำคัญผิดติดทุกข์ว่าสุขนา
เป็นสัญญาวิปลาสพลาดผิดธรรม

๔๒. อย่าทะนงองอาจประมาทรัก
มาชวนชักรวนเรให้เหหัน
ไม่กลัวเป็นกลัวตายวายชีวัน
ถ้าแพ้มันแล้วต้องตายวายชีวี

๔๓. รามเกียรติ์มันยุ่งออกนุงขิง
เพราะแย่งหญิงสีดามารศรี
ต้องรบราฆ่ากันลั่นโลกีย์
ใครเสียทีแล้วก็ตายวอดวายปราณ

๔๔. นิสัยควายแล้วไม่วายจะบดเอื้อง
คนรื้อเรื่องอดีตตังมาตั้งขาน
พิรี้พิไรไม่รู้จบงบประมาณ
ก็เปรียบปานดังควายน่าอายนา

๔๕. เออไฉนใจเราฉะนี้นี่
ไม่กลัวผีมันเย้ยบ้างเลยหนา
ใจฉะนี้หน้าไฉนอย่างไรนา
ดูเงาหน้าแล้วคงเห็นไม่เป็นเรา

๔๖. อวดฉลาดพูดออกบอกว่าโง่
ฟังเขาโอ้อวดอ้างอย่าขวางเขา
ขัดคอเขาก็โกรธพิโรธเรา
เป็นเรื่องเร่าร้อนใจไม่เป็นการ

๔๗. ระลึกถึงความตายสบายนัก
มันหักรักหักหลงในสงสาร
บรรเทามืดโมหันต์อันธการ
ทำให้หาญหายสะดุ้งไม่ยุ่งใจ

๔๘. เราจะต้องรบรับกับมัจจุราช
ไม่แคล้วคลาดมั่นคงอย่าสงสัย
รีบเตรียมตัวไว้ก่อนไม่ร้อนใจ
มาเมื่อไรเราก็รบไม่หลบนา

๔๙. ถึงกายแพ้แต่ใจเราไม่แพ้
ใจไม่แก่เจ็บตายตามกายหนา
กายนี้มันจะเน่าเราก็ลา
ไปสวรรค์ชั้นฟ้านิพพานเอย

เอวังดังที่ได้ แสดงมา
สิ้นสุดเทศนา เท่านี้
ควรแล้วแก่เวลา หยุดยุต-ติเฮย
ใดพลาดปราชญ์ช่วยชี้ ช่องให้ชนเห็น

ประสิทธิ์พรสวัสดี เจริญศรีเจริญชนม์
เจริญสุขเจริญพล เจริญพรรณเสมอสมัย
นิราศทุกข์นิราศโศก นิราศโรคนิราศภัย
ประสงค์สรรพกุศลใด ก็จงสมประสงค์เทอญ

ขอสิ่งพิเศษสรรพ์ สรพันพิพัฒน์พร
จงมาสโมสร อุปถัมภ์อำนวยชัย
มวลหมู่อมิตต์หมาย ก็ละลายละเลิกไป
ทุกข์โศกแลโรคภั– ยพิบัติบ่บีฑา
หวังใดฝ่ไม่ผิด ก็สัมฤทธิ์ ประจักษ์ตา
ทวยเทพเทพา อภิบาลนิรันดร

รวมสุภาษิต คำกลอน
จากสำนวนต่างๆ

มโนมอบพระผู้ เสวยสวรรค์
แขนมอบถวายทรงธรรม์ เทอดหล้า
ดวงใจมอบเมียขวัญ และแม่
เกียรติศักดิ์รักข้า มอบไว้แก่ตัว

(พระราชนิพนธ์ รัชกาลที่ ๖)

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

ที่มาตรมักคลาด โอ้อนิจจา
ที่บ่หมายมักมา มอบให้
ที่จงกลับไกลตา แสนโยชน์
ที่บ่จงใจได้ นี่เนื้อ กองกรรม

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

แข่งเรือแข่งพายแข่งได้หมดจดจำไว้
แข่งไม่ได้คือบุญอำนาจและวาสนา
สุดแต่บุญกรรมเก่าที่ทำมา
รู้ล่วงหน้าพาให้ใจไม่ร้อนรน

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

ขัดพระขัดทองขัดสิ่งต่างต่าง
ยิ่งขัดยิ่งกระจ่างยิ่งผ่องใส
ขัดคอแม้นไม่มากก็ขัดใจ
จะขัดอะไรจงพิเคราะห์ให้เหมาะความ

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

จะเป็นรามลักษณ์ยักษ์ลิงจริงแท้แน่หรือ
แท้ก็คือหัวโขนโยนเข้าใส่
พอจบบทหมดเรื่องถอดเครื่องออกไป
เดิมเป็นใครก็เป็นเหมือนเช่นคน

อย่าเริงใจหมายว่าข้านี้ใหญ่
อำนาจใช้ข่มเขาเอาทุกหน
พิเคราะห์ดูรู้ให้แน่แก่ใจตน
จะเป็นผลให้สุขทุกเวลา

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

หงส์กับกา

ยามบุญมากาเป็นหงส์สูงส่งศักดิ์
คนที่รักภักดีมีมากหลาย
ต่างไปมาหาสู่ดูวุ่นวาย
เพื่อมุ่งหมายพึ่งพาบารมี

ยามบุญมากาไก่กลายเป็นหงส์
ยามบุญลงหงส์เป็นกาน่าฉงน
ยามบุญมาหมูหมากลายเป็นคน
ยามบุญหล่นคนเป็นหมาน่าขันเอย

ยามบุญลงหงส์เป็นกาน่าอนาถ
สิ้นอำนาจต่างก็พาเบือนหน้าหนี
ต่างเหยียบย่ำเย้ยหยันกันสิ้นดี
ตายเป็นผีแม้แต่หมาไม่มามอง

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

ชีวิตกับใบตอง

เหมือนบายศรีมีงานท่านฉลอง
คอยประคองเจิมจันทน์ให้หรรษา
พอเสร็จงานทิ้งลงในคงคา
ต้องลอยมาลอยไปเหมือนใบตอง

เกิดเป็นคนต้องทนให้คนด่า
จะทำดีทำบ้าถูกด่าหมด
ทำซื่อซื่อเขาก็ด่าว่าไม่คด
พอทำเลี้ยวลดเขาก็ด่าว่าไม่ตรง

ถ้าทุกคนได้ทุกอย่างดังที่คิด
สิ้นชีวิตจะเอาของกองไว้ที่ไหน
จะได้บ้างเสียบ้างช่างปะไร
เรื่องของใครเรื่องของมันเท่านั้นเอง

เพชรมณีใช่มีอยู่ทุกภูผา
กฤษณาใช่หาได้ทุกไพรสณฑ์
แม้ช้างเผือกใช่เลือกได้ทุกตำบล
เมธีชนใช่มีทั่วทุกครัวเรือน

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

คำสอนของโยมพ่อเขียนไว้ เมื่อ ๒๓ ก.พ. ๒๔๙๓

ถ้าญาติใครได้ดีมั่งมีทรัพย์
ตัวเราคับแค้นใจอย่าไปหา
ถึงรักแรงแข็งขันให้สัญญา
อนาถาเขาไม่นับจะอับอาย

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

ดอกบัว เกิดในบึง
รากหยั่งถึง ใต้โคลนตม
แต่คุณค่า น่าชื่นชม
เพราะเหมาะสม ไว้บูชา
เปรียบเสมือน เตือนมนุษย์
อยู่ไกลสุด แม้ในป่า
หากทำดี มีราคา
คนทั่วหน้า สาธุการ

พ่อแม่รักลูกดั่งดวงตา
ยังส่งลูกรักมามอบให้
ลูกเราสิรักสุดใจเฮย
ลูกผู้อื่นรักฝากไว้จักต้องทวีคูณ

เรือดีแพดีใช้ขี่ข้าม
อย่าไปเอาเรือรั่วน้ำมาข้ามขี่
ราชการงานเมืองอยากให้ดี
อย่าไปเอาคนอัปรีย์มาทำงาน

อันน้ำลายคายถ่มลงบนดิน
จะกลืนกินกลับได้ดังใจหรือ
ถ่มไปแล้วจะกลับกลืนกินก็สิ้นชื่อ
หมดนับถือหมดความดีที่ทำมา

มาตรแม้นจักหาดวงวิเชียรช่วงจากคีรี
จักหาดวงพระสุรีย์สีห์ก็จะได้ดุจดังใจ
จักหาโฉมให้เหมือนนุชที่สวยสุดจากแดนไกล
ตายแล้วและเกิดใหม่ก็ไม่แม้นเหมือนเจ้านฤมล

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

อันแมวดีหมาดีมีคนรัก
ต่างฟูมฟักเลี้ยงไว้ในเคหา
เป็นคนดีย่อมไม่จนคนเมตตา
หมั่นอุตส่าห์ทำดีไว้ให้คนปอง

ถึงบางอ้ออ้อพงไม่หลงเหลิง
เมื่อลมเริงแรงมาไม่ท้าสู้
เป็นผู้น้อยน้อมถ่อมเป็นน่าเอ็นดู
เหมือนอ้อสู่ลมรอดอยู่ปลอดภัย

ไม้จะดีก็เพราะมีกระพี้หุ้ม
เป็นเกราะกุมแก่นไว้มิให้หมอง
กอปรกิจใดใฝ่จิตคิดปรองดอง
ถ้าขืนจ้องมองแต่แก่นจะแค้นใจ

ประเพณีตีงูให้หลังหัก
มันก็มักทำร้ายเมื่อภายหลัง
จระเข้ใหญ่ไปถึงน้ำมีกำลัง
เหมือนเสือขังเข้าถึงดงก็คงร้าย

อันแม่ทัพจับได้แล้วไม่ฆ่า
ไปข้างหน้าศึกจะใหญ่ขึ้นใจหาย
ต้องตำรับจับให้มั่นคั้นให้ตาย
จะทำภายหลังยากลำบากครัน

ประเวณีมีทั่วทุกตัวสัตว์
ไม่จำกัดห้ามปรามตามวิสัย
นาค มนุษย์ ครุฑา สุราลัย
สุดแต่ใจปรองดองจะครองกัน

ถึงมีเพื่อนเหมือนพี่ไม่มีเพื่อน
เพราะไม่เหมือนนุชนาฏที่มาดหมาย
มีเพื่อนเล่นก็ไม่เหมือนกับเพื่อนตาย
มีเพื่อนชายก็ไม่เหมือนกับเพื่อนชม

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

เห็นหน้ากันเมื่อเช้า	สายตาย
สายอยู่สุขสบาย	บ่ายม้วย
บ่ายยังรื่นเริงกาย	เย็นดับ ชีพนา
ยามเย็นหยอกลูกด้วย	ค่ำม้วย อาสัญ

ยศและลาภหาบไปไม่ได้แน่	ยังเหลือแต่ต้นทุนบุญกุศล
ทรัพย์สมบัติทิ้งไว้ให้ปวงชน	ร่างของตนเขายังเอาไปเผาไฟ
เมื่อเจ้ามามีอะไรมาด้วยเจ้า	เจ้าจะเอาแต่สุขสนุกไฉน
เจ้ามามือเปล่าเจ้าจะเอาอะไร	เจ้าก็ไปมือเปล่าเหมือนเจ้ามา

ยามมีกิจ	หวังให้เจ้า	เฝ้ารับใช้
ยามป่วยไข้	หวังให้เจ้า	เฝ้ารักษา
ยามถึงคราว	ล่วงลับ	ดับชีวา
หวังให้เจ้า	ช่วยปิดตา	เมื่อสิ้นใจ

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

ใครชอบใครชังช่างเถิด
ใครเชิดใครแช่งช่างเขา
ใครเบื่อใครบ่นทนเอา
ใจเราร่มเย็นเป็นพอ

เหนื่อยเสียตอนหนุ่ม
ดีกว่ากลุ้มตอนแก่
ลำบากแต่ยังสาว
ดีกว่าเศร้าตอนแก่

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

ขายข้าวนาปี มีแต่หนี้กับซัง
ขายข้าวนาปรัง มีแต่ซังกับหนี้

มียศอย่าประมาท มีอำนาจอย่าเมา
พอใจในของที่มี ยินดีในสิ่งที่ได้

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

ใครจะดีจะชั่วตัวของเขา
อย่าหาเหาใส่หัวของตัวหนา
มันจะยุ่งนุงนังหนักอุรา
ตามยถากรรมเขาเราสบาย

ปล่อยให้ยุ่งแล้วมันแย่แก้ก็ยาก
ยิ่งยุ่งมากก็ยิ่งแย่แก้ไม่ไหว
อย่าปล่อยให้ยุ่งนักจะหนักใจ
จงแก้ไขอย่าให้ยุ่งนุงนังเอย

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

ใกล้เข้ามาอีกนิด
ชิดเข้ามาอีกหน่อย
ความตายน้อยน้อย
ลอยเข้ามาทุกวัน

สึกออกมาทำไมหากใครถาม
ผ้าเหลืองงามกายได้ให้ไออุ่น
ตอบเบาเบาสึกออกมาเพื่อสืบสกุล
สนองคุณความดีของสีกา

อย่าไปข้ามคนล้ม
อย่าไปข่มคนรู้
อย่าไปตู่คนกล้า
อย่าไปท้าคนพาล
อย่าไปวานคนร้าย
อย่าไปขายคนรัก
อย่าไปกักคนรีบ
อย่าไปบีบคนผอม
อย่าไปยอมคนชั่ว
อย่าไปยั่วคนดี
อย่าไปตีคนตาย

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

เร็วก็หาว่าล้ำหน้า
โง่ก็ถูกตวาด
ทำก่อนถามว่าใครสั่ง
คนดีถูกถีบไปไกลตัว
เกลียดคนตรงหลงคนคดงอ
หัวตัวเองมีไม่พอใจ
คนดีจึงต้องหนีเข้าไปอยู่ในป่า

ช้าก็หาว่าอืดอาด
ฉลาดก็ถูกระแวง
ทำทีหลังด่าว่าไม่รู้จักคิด
เอาคนชั่วมาอยู่ใกล้ชิด
ชอบลูกยอแต่ให้ลูกโยน
ชอบหัวใหม่ด้วยการใส่หัวโขน
คนที่เดินอย่างสง่าจึงมีแต่พวกโจร

(พิพิธธรรมสุนทร)

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

โลกมนุษย์นี้ไม่มีอะไรที่แน่นอน
ประเดี๋ยวเย็นประเดี๋ยวร้อนช่างแปรผัน
โชคหมุนเวียนผันเปลี่ยนไปทุกๆ วัน
สารพันหาอะไรไม่แน่นอน

ชีวิตเหมือนเรือน้อยล่องลอยอยู่
ต้องต่อสู้แรงลมประสมคลื่น
ต้องทนทานหวานสู้อมขมสู้กลืน
ต้องจำฝืนสู้ภัยไปทุกวัน

เป็นการง่ายยิ้มได้ไม่ต้องฝืน
เมื่อชีพชื่นเหมือนบรรเลงเพลงสวรรค์
แต่คนที่ควรชมนิยมกัน
ต้องใจมั่นยิ้มได้เมื่อภัยมา

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

โลกเรานี้เปรียบเหมือนโรงละคร
ปวงนิกรเราท่านเกิดมา
ต่างร่ายรำทำทีท่า
ตามลีลาของบทละคร

บางครั้งก็เศร้าบางคราวก็สุข
บางทีก็ทุกข์หัวอกสะท้อน
มีรักมีร้างมีจากมีจร
พอจบละครชีวิตก็ลา

อันละครวรรคตอนชีวิต
เป็นสิ่งน่าคิดนะคุณโยมเจ้าขา
กว่าฉากจะปิดชีวิตจะลา
ต้องทรมานกันเสียเหลือประมาณ

มิใช่เทวาจะมาอุ้มสม
มิใช่พระพรหมจะมาเสกสรร
มิใช่ศุกร์เสาร์อาทิตย์หรือจันทร์
จะมาบันดาลให้เราชั่วดี
แต่กรรมลิขิตชีวิตของคน
จะยากดีมีจนก็สุดแต่วิถี
กฎแห่งกรรมทำดีต้องได้ดี
ถ้าทำชั่วแล้วก็มีแต่เลวทราม
ความดีที่ทำไว้ถึงคราวตายจาก
ก็มีคนอยากช่วยแบกช่วยหาม
หากทำชั่วก็พาตัวตกต่ำ
ถึงมีหน้าก็ต้องคว่ำเหมือนหอยโข่งหอยแครง
เมื่อถึงคราวม้วยใครจะช่วยเราได้
ต่อให้เหาะขึ้นไปอยู่บนสรวงสวรรค์
ก็จำต้องพรากลงมาจากวิมาน
เพราะยมบาลท่านไม่รับสินบน
ถึงคราวตายตายแน่ยาแก้ไม่มี
ตายแน่เราหนีกันไปไม่พ้น
จะเป็นราชาหรือมหาโจร
ต้องทิ้งกายสกนธ์ไปสู่เชิงตะกอน
อันความตายชายนารีหนีไม่พ้น
จะมีจนก็ต้องตายกลายเป็นผี
ถึงแสนรักก็ต้องร้างห่างทันที
ไม่วันนี้หรือวันหน้าจะช้าหรือเร็ว
จะหนีอื่นหมื่นแสนในแดนโลก
พอย้ายโยกหลบลี้หนีพ้นได้
แต่หนีหนึ่งซึ่งมีชื่อคือหนีตาย
หนีไม่ได้ใครไม่พ้นสักคนเดียว

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

อันเป็ดไก่ควายวัวเนื้อตัวมันมีค่า
ถึงคราวล้มตายก็ขายได้ราคา
เป็นสินค้ามีคนต้องการ
แต่มนุษย์เราตายกายเน่าเหม็น
มองไม่เห็นเป็นแก่นสาร
ยามสดชื่นอยู่ก็รักกัน
คนนี้ของฉันคนนั้นของแก
แต่พอตายแหงแก๋ก็ไม่ใช่ของแกของฉัน

บางผีเคยพบต้องเป็นศพตกค้าง
ทิ้งทิ้งขว้างขว้างขุดขึ้นเผากันไม่ได้
อนาถอย่างยิ่งเพราะลูกหญิงลูกชาย
เขามัวแต่จ้างทนายไว้ต่อสู้คดี
ขึ้นโรงขึ้นศาลประหารวงศ์ญาติ
แย่งชิงสมบัติของผู้เป็นผี
ว่ากันแหลกเหลวเรื่องเลวกาลี
แสนสมเพชก็แต่ผีต้องมาถูกลอยแพ
ต้องนอนเฝ้าป่าช้าคิดแล้วน่าอนาถ
ก็เพราะสมบัติของคนตายแท้แท้

พระท่านอุปมาสังขารว่าเหมือนกับบ้านเรือนที่ถูกไฟไหม้
ไฟเกิดไฟแก่ไฟเจ็บไฟตาย
ต้องรีบขนย้ายสมบัติเสบียง
หมั่นสร้างกุศลเสียเมื่อยังหนุ่มสาว
อย่ามัวหลงเมารูปรสกลิ่นเสียง
เมื่อยังมีแรงก็รีบลำเลียง
สมบัติเสบียงเรื่องบุญเรื่องทาน
อย่ารอให้แก่เดี๋ยวจะแย่กันใหญ่
เพราะเหตุว่าไฟนี่แหละโยมฉัน
มันผลาญเผาเราอยู่ทุกวัน
ถ้าขนไม่ทันจะต้องสิ้นหนทาง

อันความสวยถึงจะจัดเป็นทรัพย์
ก็เพียงสำหรับหาคู่เคียงข้าง
แต่พอสิ้นสวยเสน่ห์ก็สร่าง
หากไม่รีบสร้างคุณงามความดี
จะต้องระทวยเมื่อความสวยเราโทรม
คนเคยนิยมเขาก็จะหน่ายหน้าหนี
จะหันเข้าพึ่งคุณความดี
หรือก็ไม่มีเพราะไม่เคยทำมา
จะหันหาใครเขาก็ไม่แล
ตกลงจะต้องแก่อย่างอนาถา
เพราะเหตุประมาทในอาตมา
ที่สุดชราเขาก็จะมัดใส่โลง
แต่พอดับจิตลงไปอนิจจัง
พุทธัง ธัมมัง อีกทั้งพระสงฆ์
ก็นึกไม่ได้เพราะจิตเลอะหลง
พอสิ้นลมลงเสมือนว่าวขาดลอย
ดีอยู่ที่ไหนทำไว้เถิดโยมท่าน
การบุญสุนทานจงหมั่นแสวง
ถึงใครค่อนว่าก็อย่าระแวง
ศีลทานปานแสงชวาลา
จะส่องวิถีให้เห็นพุทธะ
เป็นสรณะนะคุณโยมเจ้าขา
ครั้นวายชีวิตลงไปปลิดชีวา
ก็หวังได้ว่าจะได้ร่วมวงศ์เทวัญ
ได้รื่นภิรมย์ชมสมบัติ
เสวยสวัสดิ์อยู่บนสรวงสวรรค์
ยามเมื่อสิ้นชีวาตม์ลงไปขาดชีวัน
อำนาจบุญบันดาลจะพาญาติโยมไปสู่นิพพาน

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

เป็นมนุษย์สุดดีอยู่ที่จิต
ทำพูดคิดในแนวธรรมพระพร่ำสอน
จะดีอื่นหมื่นแสนยังแคลนคลอน
ดีแน่นอนที่ดวงจิตปิดอบาย

เงินทองย่องย่างเข้า ที่ใด
ที่นั่นแม้ฤทธิไกร เกริกฟ้า
ฤๅษีเชี่ยวตบะในไพร ย่อมนิ่ง สยบนา
อเนกประสงค์ทั่วหน้า เย้ยฟ้าท้าดิน

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

พรหมวิหารธรรม

มีเมตตา
มีกรุณา
มีมุทิตา
มีอุเบกขา

พรหมวินาสธรรม

บ้าอำนาจ
ฉ้อราษฎร์บังหลวง
หลอกลวงลูกน้อง
ยกย่องคนเลว

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

วันเกิด

งานวันเกิดยิ่งใหญ่ใครคนนั้น ฉลองกันในกลุ่มผู้ลุ่มหลง
หลงลาภยศสรรเสริญเพลินทะนง วันเกิดส่งชีพสั้นเร่งวันตาย
อีกมุมหนึ่งซึ่งเหงาน่าเศร้าแท้ หญิงแก่แก่นั่งหงอยและคอยหา
โอ้วันนี้ในวันนั้นอันตราย แม่คลอดสายโลหิตแทบปลิดชนม์
วันเกิดลูกเกือบคล้ายวันตายแม่ เจ็บท้องแท้เท่าไหร่ก็ไม่บ่น
กว่าอุ้มท้องกว่าจะคลอดรอดเป็นคน เติบโตจนบัดนี้นี่เพราะใคร
แม่เจ็บเจียนขาดใจในวันนั้น กลับเป็นวันที่ลูกฉลองกันผ่องใส
ได้ชีวิตแล้วก็หลงระเริงใจ ลืมผู้ให้ชีวิตอนิจจา
ไฉนเราจึงเรียกกันว่าวันเกิด วันผู้ให้กำเนิดประเสริฐกว่า
คำอวยพรที่เขียนควรเปลี่ยนมา ให้มารดาคุณเป็นสุขจึงถูกแท้
เลิกจัดงานวันเกิดกันเถิดนะ ควรที่จะคุกเข่ากราบเท้าแม่
รำลึกถึงพระคุณอบอุ่นแด อย่ามัวแต่จัดงานประจานตัว

(นภาลัย สุวรรณธาดา)

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

วันตาย

ในโลงนั้นร่างหนึ่งซึ่งฉันรัก
เขานอนพักชีวีไม่มีตื่น
ฉันเรียกเขาเท่าไรก็ไม่ฟื้น
ฉันสะอื้นอ่อนใจเขาไม่ฟัง

เคยกล้าแกล้วแล้วไยเขาไม่ขัด
ยอมถูกมัดกายาด้วยตราสัง
ฉันเคยเรียงเคียงคู่สู้อยู่ทุกครั้ง
กลับมานั่งดูเขาถูกเผาไฟ

เคยชนะอุปสรรคมาหนักหนา
กลับต้องมาพ่ายแพ้เกินแก้ไข
เขาไปสู่ฟากฟ้าสุราลัย
ฉันอยู่ไห้โหยถวิลเจียนสิ้นตาม

ยะเยือกคราพญาโศกพิโยคย่ำ
เหมือนเสียงร่ำลาลับให้อับหวาม
เปลวเพลิงรุ่งพลุ่งโพลงแลบโลงลาม
แล้ววอดวามแวบสั่งครั้งสุดท้าย

ในที่สุดหยุดนิ่งทุกสิ่งสูญ
เพียงกองกูณฑ์เกลื่อนเถ้าร่างเขาหาย
แม้นสุดอยู่สู้ชะตาเอกากาย
ฉันจะตายตามไปคงไม่นาน

เมื่อทำดีมีคนคอยอิจฉา
ค่อนขอดนินทาว่าไร้เหตุผล
ทำอย่างไรก็ไม่สิ้นเล่ห์ลิ้นคน
อย่ากังวลคนอิจฉาถ้ารักงาน

หลักจะดีต้องมีฐานเป็นคานรับ
จะมีทรัพย์ต้องมีกรรมคอยค้ำหนุน
หลักและฐานตั้งมั่นหมั่นค้ำจุน
จะยังคุณวิบูลผลมงคลชัย

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

มารร้าย ๗ อย่างของมนุษย์

หนึ่งมีปัญหาเรื่องสังขาร
สองมีคนพาลมาผจญ
สามเทพเบื้องบนไม่เป็นมิตร
สี่จิตไม่เข้มแข็ง
ห้าความตายเข้ามาแย่ง
หกไม่มีส่วนแบ่งของความดี
เจ็ดภูตผีเข้ามาหลอกหลอน

ให้ที่กินที่อยู่ให้โอกาส
ให้สิ่งขาดสื่อเขียนเพื่อเรียนรู้
ให้กองทุนกองธรรมพร้อมค้ำชู
ให้ต่อสู้อยู่ได้ในสังคม

จะเป็นสุขก็ต้องทุกข์ลงทุนก่อน
จะเป็นก้อนทีละน้อยค่อยประสม
จะเป็นพระก็ต้องละกามารมณ์
จะเป็นพรหมก็ต้องเพียรเรียนทำฌาน

ไม่ยกย่องคนพาล
อภิบาลคนดี
ผูกไมตรีทั่วหล้า
พัฒนามวลชน
นำคนเข้าหาธรรมะ

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

หลักของผู้ใหญ่

ยิ้มให้	ใจเย็น	เห็นชอบ
ตอบรับ	สนับสนุน	อบอุ่นทุกเวลา

สร้างชีวิต ให้มีค่า
สร้างเวลาให้ สุขสันต์
สร้างครอบครัวให้ รักกัน
สร้างความฝันให้ เป็นจริง

สร้างพระเดช ขาดทุน
สร้างพระคุณ ได้กำไร
พูดดี มีแต่ได้
พูดร้าย มีแต่เสีย
การให้ เป็นยารัก
ตระหนี่นัก เป็นยาชัง
แย่งกันทำดี อัปรีย์ทุกคน
แข่งกันทำดี ได้ดีทุกคน

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

คติวันนี้

ไม่มีฝีมืออย่าหวังเงินตรา
ไม่รู้ภาษาอย่าไปต่างชาติ
ระวังพวกอุบาทว์มาหลอก
อย่าเชื่อเขาบอกว่ามีผัวฝรั่งแล้วรวย

ยศชวนหลงตรงข้ามกับความเสื่อม
ชักโยงเชื่อมให้เวียนเปลี่ยนขยาย
ลาภเสื่อมลาภมีเคียงเยี่ยงเกิดตาย
โลกมีไว้เป็นคู่อยู่นิรันดร์

ความดี ๔ อย่าง

ความรู้ดี
ความคิดดี
ความสามารถดี
ความประพฤติดี

คุณวุฒิ	คือความรู้
คุณสมบัติ	คือความถึงพร้อม
คุณภาพ	คือความเด่น
คุณธรรม	คือความดี

ความเด่น ๓ ประการ

หนึ่งจุดเด่น	เสริมเด่นให้ดีพร้อม
สองจุดด้อย	ปรับด้อยให้ดีจริง
สามจุดยืน	ยืนบนหลักการเดียวกัน

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

พุทธศาสนาไปไม่รอดถ้า...

พุทธบริษัทพิกล	-	คือ ประพฤตินอกธรรมวินัย
ประชาชนวิบัติ	-	คือ เกิดวิกฤตเศรษฐกิจ
สถาบันกษัตริย์พินาศ	-	คือ มีการเปลี่ยนแปลงระบบการปกครอง
ศาสนาพิการ	-	คือ สัทธรรมปฏิรูปเหมือนต้นไม้ไร้แก่น
ชาวบ้านแตกสามัคคี	-	คือ ขาดความปรองดองสามัคคี

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

บ้านกับวัด

วัดจะดีเพราะมีบ้านช่วย
บ้านจะสวยเพราะมีวัดดัดนิสัย
บ้านกับวัดต่างช่วยและอวยชัย
ถ้าขัดกันก็บรรลัยทั้งสองทาง

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

ทำบุญทำไม

ทำบุญเอาหน้า	-	คือ อยากให้คนเห็น
ทำบุญเอาตรา	-	คือ อยากได้เกียรติ
ทำบุญโฆษณา	-	คือ อยากให้คนรู้จัก
ทำบุญพึ่งพา	-	คือ อยากให้บุญส่งเสริม

ถ้าเราเล่นพวก ก็จะเสียความรัก
ถ้าเราเล่นพรรค ก็จะเสียความสามัคคี
ถ้าเราเล่นทั้งพวกทั้งพรรค ก็จะเสียทั้งความรักและความสามัคคี

เห็นด้วยตาเรียกว่า พบเห็น
เห็นด้วยใจเรียกว่า คิดเห็น
เห็นด้วยปัญญาเรียกว่า รู้เห็น ตามเป็นจริง

ชีวิตมีศีล เหมือนดินมีปุ๋ย
ชีวิตมีธรรม เหมือนน้ำหนุนดิน

โง่ไม่เป็น เป็นใหญ่ยาก
แต่ถ้าโง่มากมาก ก็ยากที่จะได้เป็นใหญ่

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

ที่ว่าสวยสวยน้ำใจใช่ใบหน้า
ที่ว่างามงามจรรยาใช่ตาหวาน
ที่ว่าแก่แก่ความรู้ใช่อยู่นาน
ที่ว่ารวยรวยศีลทานใช่สมบัติ

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

จุดเด่นของนักเทศน์

รูปสะดุดตา
คาถาสะดุดหู
ความรู้สะดุดจิต
ภาษิตสะดุดใจ
อุปมาอุปไมยน่าฟัง
เสียงดังพอดี
ไมตรีพอได้

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

เส้นทางของนักเทศน์

ท่องจำสำนวน
ใคร่ครวญเนื้อหา
ฝึกว่าปากเปล่า
เข้าใกล้ผู้รู้
มีครูสอนสั่ง
ฟังเขียนเพียรอ่าน
ฝึกการโต้ตอบ
ชอบการพินิจ
เกาะติดสถานการณ์

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

ก่อนเทศน์ต้องเตรียมอะไรบ้าง

เตรียมข้ออุเทศน์
เตรียมสังเกตรูปงาน
เตรียมการพรรณนา
เตรียมหาหลักธรรม
เตรียมนำหลักฐาน
เตรียมนิทานสาธิต
เตรียมภาษิตคำกลอน
และให้พรก่อนเอวัง

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

ท่านเป็นอย่างนี้บ้างไหม

ตื่นเช้ามาหน้าบูด ไม่พูดไม่จา อารมณ์ไม่ดี
ขี้บ่น พูดไม่มองหน้าคน เอาแต่ใจตนเอง
อวดเบ่ง วางท่า ซ่าจนหยดสุดท้าย

ไม่หน้างอ ไม่รอนาน ไม่งานมาก
ไม่ปากเสีย ไม่เกลี่ยโทษ ไม่โหดร้าย

แตกต่าง แต่ไม่แตกแยก
ติดตาม แต่อย่าติดใจ
ตริตรอง แต่อย่าตรม
ตระหนัก แต่อย่าตระหนก
ตื่นตัว แต่อย่าตื่นตูม

อย่าทำในสิ่งที่ไม่มีสิทธิ์
อย่าคิดในสิ่งที่ไม่มีค่า
อย่ารอในสิ่งที่ไม่มีมา
อย่าคว้าในสิ่งที่ไม่มีทาง

มีวิชาหากไม่มีดีกำกับ
จะตกอับไร้ค่าพาเสียศรี
แกงขาดเกลือชูรสก็หมดดี
เค็มไม่มีรสก็จืดชืดไปเลย

บริวารมาเพราะน้ำใจมี
บริวารหนีเพราะน้ำใจหมด
บริวารลดเพราะน้ำใจแห้ง
บริวารเป็นแผงเพราะน้ำใจดี

วัวควายตายเหลือไว้แต่เขาหนัง
ช้างตายยังเหลืองาไว้เป็นศักดิ์ศรี
คนเราตายเหลือไว้แต่ความดี
บรรดามีประดับไว้ในโลกา

โตเร็วพวกก็อิจฉา
โตช้าพวกก็เหยียบ
วางแผนให้โตเงียบเงียบ
จะเรียบร้อยกว่า

(สำนวนแก้)

โตเร็วพวกก็อิจฉา
โตช้าพวกก็เหยียบ
วางแผนให้โตเงียบเงียบ
รอไว้เสียบตอนมันว่าง

ความทุกข์ที่เกินทน จะหลอมคมให้แกร่งกล้า

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

ทำอะไรไม่ถูกจิตมิตรทุกคน เทพเบื้องบนยังถูกด่ายิ่งกว่าเรา

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

พระต้องมีบาตร ฆราวาสต้องมีเมีย

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

อดีตชี้ทางปัจจุบัน เพื่อสร้างสรรค์อนาคต

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

สวดมนต์เป็นยาทา ภาวนาเป็นยากิน

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

มารไม่มี บารมีไม่เกิด

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

กินเหล้าอย่าให้เมียรู้ มีชู้อย่าให้ผัวเห็น

ทุกข์มีก็เพราะยึด
ทุกข์ยึดก็เพราะอยาก
ทุกข์มากก็เพราะพลอย
ทุกข์น้อยก็เพราะหยุด
ทุกข์หลุดก็เพราะปล่อยวาง

เสียงระฆังหง่างเหง่งวังเวงแว่ว
สะดุ้งแล้วเหลียวแลชะแง้หา
เห็นโยคีขี่รุ้งพุ่งออกมา
ประคองพาขึ้นไปบนบรรพต

แล้วสอนว่าอย่าไว้ใจมนุษย์
มันแสนสุดลึกล้ำเหลือกำหนด
ถึงเถาวัลย์พันเกี่ยวที่เลี้ยวลด
ก็ไม่คดเหมือนหนึ่งในน้ำใจคน

มนุษย์นี้ที่รักมีสองสถาน
บิดามารดารักมักเป็นผล
ที่พึ่งหนึ่งพึ่งใดแต่กายตน
เกิดเป็นคนคิดเห็นเจรจา

มีสลึงพึงบรรจบให้ครบบาท
อย่าให้ขาดสิ่งของต้องประสงค์
มีน้อยใช้น้อยค่อยบรรจง
อย่าจ่ายลงให้มากจะยากนาน

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

ตามบุญตามกรรม

ถ้าเราได้ทุกอย่างดั่งที่คิด
สิ้นชีวิตจะเอาของกองไว้ไหน
จะได้บ้างเสียบ้างช่างปะไร
เรื่องของใครเรื่องของมันเท่านั้นเอง

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

ทำดีให้มีผล

การทำดีถูกดีนั้นมีค่า
การทำดีถูกเวลาค่ามหันต์
การทำดีถูกบุคคลค่าอนันต์
การทำดีด้วยความหมั่นนั่นแหละดี

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

ดีแต่อยาก

อยากได้ดีไม่ทำดีนั้นมีมาก
ดีแต่อยากหากไม่ทำน่าขำหนอ
อยากได้ดีต้องทำดีอย่ารีรอ
ดีแต่ขอรอแต่ดีไม่ดีเลย

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

ยั้งไว้ก่อน

อันการงานการศึกษาหาเสียก่อน
อย่ารีบร้อนไปหารักงานจักเสีย
ถ้าขาดเงินขาดงานพาลขาดเมีย
งานไม่เสียเมียก็มาเงินก็มี

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

สมบัตินักสู้

ความเพียรเป็นสมบัติของนักสู้
ความรู้เป็นสมบัติของนักปราชญ์
ความฉลาดเป็นสมบัติของนักขบคิด
ความเป็นระเบียบทุกชนิดเป็นสมบัติของคนดี

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

พ่อแม่ดีลูกมีแต่ได้

เมื่อรักวัวกลัวทำไมท่านให้ผูก
ถ้ารักลูกก็อย่าปล่อยคอยว่าขาน
หากพ่อแม่พะนอลูกไม่ถูกกาล
ก็หว่านพืชฉิบหายในตระกูล
พ่อแม่ดีลูกได้กำไรล้น
ลูกก็พ้นความชั่วไม่มัวหมอง
เหมือนกำเนิดเกิดก่อในบ่อทอง
รุ่งเรืองรองเลิศล้นเป็นคนดี

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

โทษใคร

อันลูกชั่วโฉด เขาโทษพ่อโทษแม่
ศิษย์แส่ชั่วโฉด เขาโทษครูสั่งสอน
ฟ้าดินชั่วโฉด เขาโทษพระภูธร
ประชากรชั่วโฉด เขาหันมาโทษเจ้ากู

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

ดีแต่อย่าเด่น

ทุกคนเขาอยากให้เราดี
แต่เราเด่นขึ้นทุกทีเขาหมั่นไส้
จงทำดีแต่อย่าให้เด่นจะเป็นภัย
ไม่มีใครเขาอยากเห็นเราเด่นเกิน

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

สมบัติมนุษย์

อันทรัพย์สินถิ่นฐานทั้งบ้านช่อง
อีกเงินทองไร่นามหาศาล
เป็นสมบัติของตัวได้ชั่วกาล
จะต้องผ่านจากกันเมื่อวันตาย
ส่วนความดีมีความสัตย์สมบัติแท้
ถึงตัวแก่กายดับไม่ลับหาย
จะสถิตติดแน่นแทนร่างกาย
ถึงตัวตายชื่อยังอยู่เชิดชูเอย

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

น้ำมนต์ - น้ำเหงื่อ

เหงื่อนั่นแหละคือน้ำมนต์ให้ผลเลิศ
ทำให้เกิดสุขสวัสดิ์พิพัฒน์ผล
น้ำมนต์รดเท่าใดไม่ช่วยคน
จนกว่าตนมีเหงื่อเมื่อทำจริง

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

น้อยแต่ไม่ด้อยค่า

เพื่อนดีมีหนึ่งถึงจะน้อย
ดีกว่ามีเพื่อนร้อยคิดริษยา
มีเกลือเม็ดหนึ่งถึงจะน้อยด้อยราคา
ยังดีกว่ามีน้ำเค็มเต็มทะเล

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

ร้อนแพ้เย็น

ไฟแรงแสงร้อนล้ำยังแพ้น้ำเป็นนิจมา
เหล็กแข็งและแกร่งกล้ายังพาอ่อนเมื่อร้อนไฟ
ลมพัดสะบัดแรงต้นไม้แข็งย่อมโค่นไป
ชายเรืองฤทธิไกรยังพ่ายฤทธิ์อิสตรี

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

เมาแล้วเสีย

เมาปลิ้มลืมจน
เมาตนลืมตาย
เมากายลืมแก่
เมาผัวเมาเมียลืมพ่อลืมแม่
เมาเหล้าเมากระแช่ลืมทั้งแม่ลืมทั้งเมีย

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

ฝันดี - ฝันเด่น

ความเมตตาอารีแสนดีล้ำ
เป็นคุณธรรมประเสริฐให้เกิดผล
ทำโลกชื่นเย็นฉ่ำทุกตำบล
ให้ทุกคนรักใคร่เห็นใจกัน
คนที่มีเมตตาเป็นอาวุธ
สีหน้าผุดผ่องแย้มและแจ่มใส
หลับเป็นสุขลุกตื่นก็ชื่นใจ
และจะไม่ฝันร้ายสบายดี

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

ผูกไว้ด้วยไมตรี

ผูกสนิทชิดเชื้อนี้เหลือยาก
ถึงเหล็กฟากมัดไว้ก็ไม่มั่น
แม้จะผูกด้วยมนต์เสกลงเลขยันต์
ก็ไม่มั่นเหมือนผูกไว้ด้วยไมตรี

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

ต่างคนต่างเห็น

สองคนยลตามช่อง
คนหนึ่งมองเห็นโคลนตม
อีกคนตาแหลมคม
มองเห็นดาวอยู่พราวพราย

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

อย่าคิดเพ่งโทษ

โทษของคนอื่นมองเห็นเช่นภูเขา
โทษของเรามองเห็นเท่าเส้นขน
ตดคนอื่นเหม็นเบื่อเราเหลือทน
ตดของตนถึงเหม็นไม่เป็นไร

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

อ่อนให้เป็น

ถ้าจะอ่อนอ่อนให้เป็นดังเส้นไหม
อาจจะใช้มัดเสือโคร่งมาโยงเฝี่ยน
ถ้าจะแข็งแข็งให้เป็นเช่นวิเชียร
อาจจะเจียนตัดกระจกได้ดั่งใจปอง

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

สามัคคีดีแน่

สามัคคีอยู่ไหนนั่นใกล้สุข
แม้มีทุกข์อยู่บ้างย่อมห่างหนี
สามัคคีกันเถิดเกิดผลดี
สุขจักมีภัยไม่เกิดประเสริฐพลัน
สามัคคีนี้ดีเลิศ
ช่วยก่อเกิดความสมหวังดั่งเฉลย
การเกี่ยงงอนค่อนแคะได้ไม่ดีเลย
แม้ใครเคยจงระงับคิดกลับใจ

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

เหลืออะไรให้โลกเห็น

พฤษภกาสร อีกกุญชรอันปลดปลง
โททนต์เสน่งคง สำคัญหมายในกายมี
นรชาติวางวาย มลายสิ้นทั้งอินทรีย์
สถิตทั่วแต่ชั่วดี ประดับไว้ในโลกา

(สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส
จากกฤษณาสอนน้อง)

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

พึ่งกัน

ช่างกลึงต้องพึ่งช่างชัก
ช่างสลักต้องพึ่งช่างเขียน
ช่างรู้ต้องอาศัยช่างเรียน
ช่างติเตียนไม่ต้องพึ่งใครเลย

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

รักใกล้ชิด - ชังกันห่าง

รักกันอยู่ขอบฟ้า เขาเขียว
เสมออยู่ห้องหอแห่งเดียว ร่วมห้อง
ชังกันบ่แลเหลียว ตาต่อ กันนา
เหมือนขอบฟ้ามาป้อง ป่าไม้มาบัง

(โคลงโลกนิติ)

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

พอได้ไม่ทุกข์

ความไม่พอทำให้เป็นคนเข็ญใจ
พอแล้วเป็นเป็นเศรษฐีมหาศาล
จนทั้งนอกจนทั้งในไม่ได้การ
ต้องคิดอ่านแก้จนเป็นคนพอ

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

ช่างเขาเถอะ

ใครชอบใครชังช่างเถิด
ใครเชิดใครแช่งช่างเขา
ใครเบื่อใครบ่นทนเอา
ใจเราร่มเย็นเป็นพอ

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

หาดีให้พบ

เขามีส่วนเลวบ้างช่างหัวเขา
จงเลือกเอาส่วนดีเขามีอยู่
เป็นประโยชน์โลกบ้างยังน่าดู
ส่วนที่ชั่วอย่าไปรู้ของเขาเลย
จะหาคนมีดีโดยส่วนเดียว
อย่ามัวเที่ยวค้นหาสหายเอ๋ย
เหมือนเที่ยวหาหนวดเต่าตายเปล่าเลย
ฝึกให้เคยมองแต่ดีมีคุณจริง

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

เพื่อนยืมเงิน เสียเงิน ยังเสียเพื่อน
ยามยืมเหมือน เทพเจ้า เขากราบไหว้
ยามทวงเล่า เขาเห็น เป็นจัญไร
เงินไม่ได้ ซ้ำเพื่อนแยก แตกคอกัน

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

ตัดไม่ขาด

จักหักอื่นขืนหักก็จักได้
หักอาลัยนี้ไม่หลุดสุดจะหัก
สารพันตัดขาดประหลาดนัก
แต่ตัดรักนี้ไม่ขาดประหลาดใจ

(สุนทรภู่ จากนิราศอิเหนา)

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

ถ้ากลัวอย่าทำ

ถ้ารักตัวกลัวกรรมอย่าทำชั่ว
จะหมองมัวหม่นไหม้ไปเมืองผี
จงเลือกทำแต่กรรมที่ดีดี
จะได้มีความสุขพ้นทุกข์ภัย

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

คนด้อยกว่าเรานี้มีมากเหลือ
คนที่เหนือกว่าเรานี้ก็มีถม
อย่าเย่อหยิ่งทระนงมัวหลงลม
อย่าหลงชมว่าตัวเด่นจะเป็นภัย

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

พูดดีเป็นศรีแก่ปาก

พูดให้เป็นเป็นใหญ่ได้ไม่อยาก
ฟังให้มากมากรู้เป็นครูสอน
เป็นทั้งพูดเป็นทั้งฟังจะนั่งนอน
ไม่เดือดร้อนสงบสุขทุกสังคม

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

วัดกันที่ไหน

ฝูงชนกำเนิดคล้าย คลึงกัน
ใหญ่ย่อมเพศผิวพรรณ แผกบ้าง
ความรู้อาจเรียนทัน กันหมด
ยกแต่ชั่วดีกระด้าง อ่อนแก้ ฤๅไหว

(พระราชนิพนธ์ รัชกาลที่ ๕)

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

สูตรแม่หม้าย

แม่หม้ายลูกติดกรรมสิทธิ์เป็นของเรา
แม่หม้ายผัวหย่าตามตำราไม่ให้เอา
แม่หม้ายผัวทิ้งเขาว่าปิ๊งกว่าสาวๆ
แม่หม้ายผัวเผลอระวังจะเจอทั้งศอกทั้งเข่า
แม่หม้ายผัวตายเหมือนควายเสี้ยมเขา
พอถูกตีด่าเข้าสักหน่อย ทำตาละห้อยถึงผัวเก่า

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

ภัยเมีย

มีเมียหนึ่ง พึ่งกันได้
มีเมียสอง สมองแตก
มีเมียสาม ม้ามแตก
มีเมียสี่ ดีแตก
มีเมียห้า หน้าแตก
มีเมียหก อกแตก
มีเมียเจ็ด เสร็จเลย

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

มีคู่ต้องรู้หน้าที่

เมื่อมีคู่ก็จงรู้ปรนนิบัติ
และซื่อสัตย์สุจริตจิตนบน้อม
อย่าคิดร้ายย้ายแยกทำแปลกปลอม
หมั่นนอบน้อมเสน่หาพาสุขเอย

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

ศิษย์มีครู

ธรณีนี่นี้ เป็นพยาน
เราก็ศิษย์มีอาจารย์ หนึ่งบ้าง
เราผิดท่านประหาร เราชอบ
เราบ่ผิดท่านมล้าง ดาบนั้น คืนสนอง

(ศรีปราชญ์)

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

คิดถึงได้ประโยชน์

คิดถึงความตายสบายนัก
มันหักรักหักหลงในสงสาร
บรรเทามืดโมหันต์อันธการ
ทำให้หาญหายสะดุ้งไม่ยุ่งใจ

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

อยู่ที่กรรม

คนจะชั่วชั่วไซร้ใช่เพราะชาติ
จะสามารถดีไซร้ใช่ชาติส่ง
คนจะชั่วชั่วที่กรรมที่ทำลง
ดีจะคงค่าล้ำเพราะทำเอง

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

สมบัติสตรี

อันนารีรูปงามทรามสวาท
ถ้าแม้ไร้มารยาทอันงามสม
คงไม่มีชายดีจะอบรม
มีแต่ชมเล่นพลางแล้วร้างไป

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

ทุกข์จากผู้ใหญ่

ถ้าผู้ใหญ่เปรียบเป็นเช่นรากแก้ว
เป็นต้นแถวลูกหลานได้อาศัย
ถ้าผู้ใหญ่เจ้าอารมณ์ไม่ข่มใจ
ทุกข์โทษภัยตามมาทั่วหน้าเอย

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

เราไม่กลัว

เราไม่กลัวความจน	เพราะเรามีสันโดษ
เราไม่กลัวความโกรธ	เพราะเรามีเมตตา
เราไม่กลัวริษยา	เพราะเรามีมุทิตาจิต
เราไม่กลัวความผิด	เพราะเรามีหิริโอตตัปปะ
เราไม่กลัวราคะ	เพราะเราไม่ดำริ
เราไม่กลัวมิจฉาทิฏฐิ	เพราะเรารู้แจ้ง
เราไม่กลัวแห้งแล้ง	เพราะเรามีน้ำใจ

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

เรื่องของจิตใจ

จิตใจสะอาด	เวลาเช้า
จิตใจขาว	เวลาเพล
จิตใจเย็น	เวลาค่ำ
จิตใจชุ่มฉ่ำ	เวลากลางคืน
จิตใจสดชื่น	เวลาทำงาน

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

อิทธิบาท ๔

ฉันทะพอใจใฝ่รู้
วิริยะเพียรสู้ไม่ถอย
จิตตะฝักใฝ่ใจไม่ลอย
วิมังสาเฝ้าคอยไม่หลงลืม

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

ผีร้ายทั้ง ๖

ผีที่ ๑ ชอบดื่มสุราเป็นอาจิณ ไม่ชอบกินข้าวปลาเป็นอาหาร
ผีที่ ๒ ชอบเที่ยวยามวิกาล ไม่รักบ้านรักลูกเมียตน
ผีที่ ๓ ชอบดูการละเล่น ไม่ละเว้นบาร์คลับละครโขน
ผีที่ ๔ คบคนชั่วมั่วกับโจร หนีไม่พ้นอาญาตราแผ่นดิน
ผีที่ ๕ ชอบเล่นม้ากีฬาบัตร สารพัดถั่วโปไฮโลสิ้น
ผีที่ ๖ เกียจคร้านการทำกิน มีทั้งสิ้น ๖ ผี อัปรีย์เอย

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

มงคลชีวิต ๒

อย่านอนตื่นสาย อย่าอายทำกิน
อย่าหมิ่นเงินน้อย อย่าคอยวาสนา
อย่าเสวนาคนชั่ว อย่ามั่วอบายมุข
อย่าสุกก่อนห่าม อย่าพล่ามก่อนทำ
อย่ารำก่อนเพลง อย่าข่มเหงผู้น้อย
อย่าคอยแต่ประจบ อย่าคบแต่เศรษฐี
อย่าดีแต่ตัว อย่าชั่วแต่คนอื่น
อย่าฝืนกฎระเบียบ อย่าเอาเปรียบสังคม
อย่าชื่นชมคนผิด อย่าคิดเอาแต่ได้
อย่าใส่ร้ายคนดี อย่ากล่าววจีมุสา
อย่านินทาพระเจ้า อย่าขลาดเขลาเมื่อมีทุกข์
อย่าสุขจนลืมตัว อย่าเกรงกลัวงานหนัก
อย่าพิทักษ์พาลชน อย่าลืมตนเมื่อมั่งมี

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

ต้องการแบบไหน

ถ้าต้องการความสบาย ให้ขวนขวายทำความดี
ถ้าต้องการเป็นเศรษฐี ให้มีการประหยัด
ถ้าต้องการสมบัติ ให้มีความกตัญญู
ถ้าต้องการความรู้ ให้คบบัณฑิต
ถ้าต้องการมิตร ให้รู้จักเสียสละ
ถ้าต้องการพละ ให้บริหารร่างกาย
ถ้าต้องการเป็นนาย ให้มีความยุติธรรม
ถ้าต้องการให้คนอุปถัมภ์ ให้รู้จักอ่อนน้อมถ่อมตน
ถ้าอยากให้มีผล ให้เป็นคนมีความขยัน
ถ้าอยากให้เรื่องสั้น ให้หยุดพูด

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

ช่างลำบาก

ชีวิตเราเป็นอะไรได้ทุกอย่าง
เป็นครูเป็นเรือจ้างช่างแสนง่าย
แต่ที่เป็นได้ยากลำบากกาย
เป็นคนดีมีความหมายกับทุกคน...

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

เก่งแต่ไร้คุณธรรม

คนเก่งที่เห็นแก่ตัว คือคนชั่วที่ทำลายสังคม
คนเก่งที่อยู่เฉยๆ คือผู้ละเลยไม่ช่วยสังคม
คนเก่งที่มุ่งทำดี คือผู้สร้างศักดิ์ศรีให้แก่สังคม

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

ลักษณะผู้บริหารที่พึงประสงค์

กาย	วาจา	ใจ
ยืดหยุ่น	ยกย่อง	เยือกเย็น
เรียบร้อย	ระรื่น	ระเริง
ส่งเสริม	สั่งสอน	สงสาร
จริงจัง	จริงวาจา	จริงใจ
ลึกล้ำ	หลักแหลม	ลิงโลด

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

ลักษณะผู้บริหารที่ไม่พึงประสงค์

กาย	วาจา	ใจ
ยุ่งยาก	ยุแหย่	เหยาะแหยะ
รีรอ	ระราน	เร่าร้อน
สำส่อน	ส่อเสียด	โศกเศร้า
จับจด	จู้จี้	จ้องจับ (ผิด)
หลุกหลิก	ล่อลวง	โลเล

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

ลักษณะผู้บริหารที่ไม่พึงประสงค์

มาดประชัน	กันท่าลูกน้อง
ยกย่องตน	สนแต่เรื่องอื่น
ตื่นเจ้านาย	ใฝ่สองขั้น
ฉันทำเอง	ไม่เกรงใคร

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

พรหมของลูก

แม่คือพรหมของบุตรสุดประเสริฐ
พระคุณล้ำเลิศล้ำค่ามหาศาล
เหนือดินน้ำลมไฟในจักรวาล
ขอกราบกรานกตัญญูรู้พระคุณ

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

ไม่เคยหยุดรัก

แม่ไม่เคยหิว ถ้าลูกยังไม่อิ่ม
แม่ไม่เคยง่วง ถ้าลูกยังไม่หลับ
แม่ไม่เคยหนาว ถ้าลูกยังไม่อุ่น
แม่ไม่เคยร้อน ถ้าลูกยังไม่เย็น

(แสงชัย สุนทรวัฒน์)

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

พ่อแก่ - แม่เฒ่า

พ่อแม่ก็แก่เฒ่า จำจากเจ้าไม่อยู่นาน
จะพบจะพ้องพาน เพียงเสี้ยววานของคืนวัน
ใจจริงไม่อยากจาก เพราะยังอยากอยู่กับลูกหลาน
แต่ชีพมิทนทาน ย่อมร้าวรานสลายไป
ขอเถิดถ้าสงสาร อย่ากล่าวขานให้ช้ำใจ
คนแก่ชะแรวัย คิดเผลอไผลเป็นแน่นอน
ไม่รักก็ไม่ว่า เพียงเมตตาช่วยอาทร
ให้กินและให้นอน คลายทุกข์ผ่อนพอสุขใจ
เมื่อยามเจ้าโกรธขึ้ง ให้นึกถึงเมื่อเยาว์วัย
ร้องไห้ยามป่วยไข้ ได้ใครเล่าเฝ้าปลอบโยน
เฝ้าเลี้ยงจนโตใหญ่ แม้เหนื่อยกายก็ยอมทน
หวังเพียงจะได้ยล เติบโตจนสง่างาม
ขอโทษถ้าทำผิด ขอให้คิดถึงทุกทุกยาม
ใจแท้มีแต่ความ หวังคิดตามช่วยอวยชัย
ต้นไม้ที่ใกล้ฝั่ง มีหรือหวังอยู่นานได้
วันหนึ่งคงล้มไป ทิ้งฝั่งไว้ให้วังเวง

(อ.สุนทรเกตุ)

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

ความงาม

ไก่จะงามก็เพราะความที่มีขน
ดั่งเช่นคนแลดูงามยามตกแต่ง
แต่อาภรณ์เสื้อผ้าราคาแพง
เพียงแสดงความงามตามมายา
จะงามแท้ต้องงามแน่ที่ใจด้วย
จึงจะช่วยขับราศีที่ใบหน้า
ให้อิ่มเอิบแจ่มใสไม่สร่างซา
ด้วยนัยน์ตาฉายแสงแห่งธรรมเอย

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

โง่ให้เป็น

โง่ไม่เป็นเป็นใหญ่ยากฝากให้คิด
ทางชีวิตจะรุ่งโรจน์โสตถิผล
ต้องรู้โง่รู้ฉลาดปราดเปรื่องตน
โง่สิบหนดีกว่าเบ่งเก่งเดี๋ยวเดียว

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

มองอย่างเข้าใจ

โลกภายนอกกว้างไกลใครใครรู้
โลกภายในลึกซึ้งอยู่รู้บ้างไหม
จะมองโลกภายนอกมองออกไป
จะมองโลกภายในให้มองตน

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

วจีเจรจา

ถึงบางพูดพูดดีเป็นศรีศักดิ์
มีคนรักรสถ้อยอร่อยจิต
แม้พูดชั่วตัวตายทำลายมิตร
จะชอบผิดในมนุษย์เพราะพูดจา

(สุนทรภู่ จากนิราศภูเขาทอง)

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

มธุรสวาจา

อันอ้อยตาลหวานลิ้นแล้วสิ้นซาก
แต่ลมปากหวานหูไม่รู้หาย
ถึงเจ็บอื่นหมื่นแสนไม่แคลนคลาย
เจ็บจนตายเพราะเหน็บให้เจ็บใจ

(สุนทรภู่ จากเพลงยาวถวายโอวาท)

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

ปากเป็นเอก

ปากเป็นเอก เลขเป็นโท โบราณว่า
หนังสือตรี มีปัญญา ไม่เสียหลาย
ถึงรู้มาก ไม่มีปาก ลำบากกาย
มีอุบาย พูดไม่เป็น เห็นป่วยการ

(พระราชนิพนธ์ รัชกาลที่ ๖)

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

สื่อสะท้อน

ก้านบัวบอกลึกตื้น	ชลธาร
มารยาทส่อสันดาน	ชาติเชื้อ
โฉดฉลาดเพราะคำขาน	ควรทราบ
หย่อมหญ้าเหี่ยวแห้งเรื้อ	บอกร้ายแสลงดิน

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

ยามรัก - ยามชัง

เขาย่อมเปรียบเทียบความว่ายามรัก
แต่น้ำผักต้มขมชมว่าหวาน
ครั้นรักจางห่างเหินไปเนิ่นนาน
แต่น้ำตาลก็ว่าเปรี้ยวไม่เหลียวแล

(สุนทรภู่ จากเรื่องพระอภัยมณี)

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

ยังเมาอยู่

ไม่เมาเหล้าแล้วแต่เรายังเมารัก
สุดจะหักห้ามจิตคิดไฉน
ถึงเมาเหล้าเช้าสายก็หายไป
แต่เมาใจนี้ประจำทุกค่ำคืน

(สุนทรภู่ จากนิราศภูเขาทอง)

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

ความรัก

ความรักเป็นไมตรีที่ประเสริฐ
ความรักเป็นสิ่งเพริดงามเลิศหรู
ความรักเป็นสิ่งประเทืองให้เฟื่องฟู
ความรักเป็นมิตรผู้ชูกำลัง

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

ความดี

เอาความดีเป็นแกนกลางทางชีวิต
เอาความคิดเป็นเครื่องช่วยอำนวยผล
เอาแรงงานเป็นกลไกภายในตน
นี่คือคนมีคุณค่าราคางาม

(ม.ล. ปิ่น มาลากุล)

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

อยู่ที่ใจ

ทุกข์สุขอยู่ที่ใจไม่ใช่หรือ
ถ้าใจถือก็เป็นทุกข์ไม่สุกใส
ถ้าไม่ถือก็เป็นสุขไม่ทุกข์ใจ
เราอยากได้ความสุขหรือทุกข์เอย

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

การให้

ให้ท่านท่านจักให้ ตอบสนอง
นบท่านท่านจักปอง เราไว้
รักท่านท่านจักครอง ความรัก เรานา
สามสิ่งนี้เว้นไว้ แต่ผู้ ทรชน

(โคลงโลกนิติ)

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

นินทากาเล

อันนินทากาเลเหมือนเทน้ำ
ไม่ชอกช้ำเหมือนดังมีดมากรีดหิน
แม้นองค์พระปฏิมายังราคิน
เป็นมนุษย์คนเดินดินหรือจะพ้นคนนินทา

(สุนทรภู่ จากเรื่องพระอภัยมณี)

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

ปัญหา - อุปสรรค

ทะเลงามยามมีคลื่น
ชีวิตจะราบรื่นย่อมมีอุปสรรค
อุปสรรคคือยาชูกำลัง
ความผิดหวังคือบทเรียน

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

เวลาและวารี

เวลาและวารีมิได้มีจะคอยใคร
เครื่องบิน (เรือเมล์) และรถไฟมันก็ไปตามเวลา
โอ้เอ้และอืดอาดก็จะพลาดสิ่งปรารถนา
ชวดแล้วจะโศกาอนิจจาเราช้าไป

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

ความสมดุล

มีวิชาหากไม่มีดีกำกับ
จะตกอับไร้ค่าพาเสียศรี
แกงขาดเกลือชูรสก็หมดดี
เค็มไม่มี รสก็จืดชืดไปเลย

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

วัยแสวงหา

ในวัยต้นไม่ค้นหาวิชาไว้
วัยกลางไม่หาทรัพย์กลับเพิกเฉย
วัยแก่กายไม่ทำบุญเจือจุนเลย
ต้องกรเกยหน้าผากเพราะยากจน

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

จงตริตรอง

ก่อนจะทำสิ่งใดใจต้องคิด
ถูกหรือผิดทำอย่างนี้ดีหรือไม่
ถ้าเห็นว่าไม่ดีมีโทษภัย
อย่าทำไปเสริมส่งคงไม่งาม
เมื่อคิดแล้วตรองไตร่จนได้ที่
ว่าทำดีได้ดีไม่มีห้าม
ขอเพียงแต่พินิจดูอย่าวู่วาม
คงเสร็จตามที่หวังดั่งตั้งใจ

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

อย่าลำเอียง

มองอะไรให้มองทั้งสองแง่
อย่ามองแต่แง่ดีเท่าที่เห็น
หรือมองแต่แง่ร้ายหมายประเด็น
จงเยือกเย็นยุติธรรมอย่าลำเอียง

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

แม้ไม่ใช่

แม้มิใช่มหาชลากว้าง
ขอเป็นอย่างลำธารพอใจฉัน
แม้มิได้เป็นเหมือนดวงตะวัน
ขอเป็นจันทร์เจิดแจ่มแอร่มดู

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

เมื่อไร้ศีล

อันสตรีไร้ศีลก็สิ้นสวย
บุรุษด้วยไร้ศีลก็สิ้นศรี
แม้เป็นพระไร้ศีลก็สิ้นดี
ถึงเมธีไร้ศีลก็สิ้นงาม

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

การศึกษา

กล้วยไม้ออกดอกช้า ฉันใด
การศึกษาเป็นไป เช่นนั้น
แต่ออกดอกคราใด งามเด่น
งานสั่งสอนปลูกปั้น เสร็จแล้วแสนงาม

(ม.ล. ปิ่น มาลากุล)

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

สิ่งคุ้มครอง

วิทยาเปรียบด้วยกำลังเหมาะ
สุจริตคือเกราะกำบังให้
ปัญญาคืออาวุธยุทธวิชัย
สติไซร้คุมพลยุทธนา

(พระราชนิพนธ์ รัชกาลที่ ๖)

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

ส่องดวงใจ

กระจกผ่องส่องหน้ารู้ตำหนิ
ว่าควรชมควรติที่ตรงไหน
เอาปัญญาส่องกายวาจาใจ
ชั่วดีได้รู้เห็นเว้นสิ่งทราม

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

หาก..โลกนี้

หากโลกนี้งดงามด้วยความรัก
โลกก็จักงดงามด้วยความหวัง
หากโลกนี้ถืองามด้วยความชัง
โลกก็รั้งถืองามด้วยความเลว

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

คำว่าลา

คำว่าลาใช้ย้ำเพียงคำจาก
ความหมายมากกว่านั้นหลายพันเท่า
คือความรักความอาลัยจากใจเรา
คือความเศร้าความหวงห่วงใยกัน

คนแปลกหน้ามาที่นี่หลายวันก่อน
รับคำสอนรับสุขรับทุกข์ถ้วน
ใครทำดีทำร้ายใจประมวล
จำแต่ส่วนดีไว้อภัยกัน

มาบัดนี้คนคุ้น (แปลก) หน้าจะลาลับ
วันใดกลับยังมิอาจจะคาดฝัน
จากไปตามวิถีแห่งชีวัน
ใช่หมายมั่นลาจากเพราะอยากไป

ถ้าทุกคนก้าวไกลดีใจด้วย
เอาใจช่วยไม่ว่าจะอยู่ไหน
จะคิดถึงทุกคนล้นหัวใจ
ขอเพียงใครคนหนึ่งคิดถึงเรา

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

คำว่าลา ๒

ลาแล้วลาที่ใช่ลาจาก
จำต้องพรากจากไปไกลแล้วหนา
จำต้องพรากจากไปไกลลับตา
ไม่รู้ว่าเมื่อไหร่จะได้เจอ

แต่ก่อนจากฝากธรรมให้ย้ำคิด
แก่ลูกศิษย์ที่รักเป็นหนักหนา
วันเข้าค่ายอบรมได้เวียนมา
ต้องจำลาจากกันฉันและเธอ

เธอจากไปได้ดีมีความสุข
พ้นจากทุกข์สุขเพิ่มเติมเสมอ
แต่สิ่งที่พระอาจารย์ไม่อยากเจอ
คือเห็นเธอจากไปไร้ความดี

สิ่งสุดท้ายขอฝากจากดวงจิต
ให้ลูกศิษย์ทุกคนจงสุขี
ทำสิ่งใดโปรดคำนึงถึงความดี
เพียงแค่นี้ที่ฉันอยากฝากให้เธอ ฯ

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

อย่าหยุดยั้ง

แม้หนทางข้างหน้าจะมืดมิด
อย่าไปสิ้นความคิดจะย่างก้าว
แม้หนทางข้างหน้าจะยืดยาว
ก็ไม่ไกลเกินเท้าจะก้าวเดิน

ก้าวเถิดก้าวไปข้างหน้าอย่าหยุดยั้ง
ก้าวไปให้ถึงฝั่งแห่งความฝัน
ก้าวไปด้วยศรัทธากล้าฝ่าฟัน
ก้าวไปอย่างมุ่งมั่นอย่าหวั่นกลัว

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

สู้ต่อไป

พรุ่งนี้ยังมีหวังมีพลังที่คอยอยู่
จงลุกขึ้นเพื่อต่อสู้อย่าหดหู่อยู่คนเดียว
ผิดหวังในวันนี้อาจโชคดีในวันหน้า
มาเถิดเช็ดน้ำตาแล้วเชิดหน้าสู้ต่อไป

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

ไม่รู้จะโทษใคร

อยากจะโทษวันเวลา
ที่พาเธอมาให้ผูกพัน
มากมายเสียจนนึกหวั่น
กลัวจะถึงวันที่เสียใจ
อยากจะโทษระยะทาง
ที่พาเธอไปอยู่ห่างจนหวั่นไหว
ขอบฟ้าเวิ้งว้างกว้างและไกล
กลัวความคิดถึงข้ามไปไม่ถึงเธอ

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

แม่...พ่อผู้พร่ำสอน

แม่เอ๋ยเคยสอนให้อ่อนหวาน
แม่เอ๋ยสอนสันทัดรู้จัดแจง
แม่เอ๋ยสอนให้ทำกรรมถูกต้อง
แม่เอ๋ยให้ใฝ่ธรรมละกรรมใด
แม่เอ๋ยสอนให้รักในศักดิ์หญิง
แม่เอ๋ยสอนทำดีมีเมตตา
แม่เอ๋ยพร่ำย้ำสั่งเฝ้าฝังปลูก
แม่เอ๋ยให้ปัญญารักษาตน
แม่เอ๋ยให้รักนวลสงวนศักดิ์
แม่เอ๋ยแม่ของลูกผูกชีวี

พ่อเอ๋ยสอนให้หาญให้เข้มแข็ง
พ่อเอ๋ยสอนความแกร่งแห่งจิตใจ
พ่อเอ๋ยสอนสอดส่องในนิสัย
พ่อเอ๋ยให้สัตย์ซื่อถือวาจา
พ่อเอ๋ยให้ทำสิ่งยิ่งคุณค่า
พ่อเอ๋ยให้รักษาคุณค่าคน
พ่อเอ๋ยสอนสั่งลูกปลูกเหตุผล
พ่อเอ๋ยเฝ้าฝึกฝนจนลูกดี
พ่อเอ๋ยสอนให้รักในศักดิ์ศรี
พ่อเอ๋ยพ่อลูก ไม่มีที่ลืมคุณ

(วันเนาว์ ยูเด็น)

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

คำขวัญของส้วม

สะอาด - สะดวก - เพียงพอ - ปลอดภัย - ได้มาตรฐาน

เสน่ห์ของส้วม ๑๒ ประการ

๑. ยอมสกปรก เพื่อให้คนที่มีทุกข์ได้พ้นทุกข์

๒. ดูดซับความสกปรกโดยไม่เคยบ่น ว่าของเดิมสะอาด เข้าไปใช้ทำความสกปรก ก็ทนไม่บ่นว่า

๓. เป็นสถานที่ที่สะอาดที่สุด ในขณะที่คนบางคนมองว่า เป็นสถานที่สกปรก และไม่น่าใช้สอย

๔. แม้จะดูว่าส้วมเป็นสถานที่ไม่มีราคา แต่คุณค่าของส้วมนั้นยิ่งใหญ่นัก

๕. ไม่เคยเกี่ยงงอนว่าชายหรือหญิง มีหรือจน ทุกคนก็มีสิทธิ์ใช้ได้ทั้งนั้น

๖. ถูกใช้งานเพื่อปลดทุกข์โดยไม่เลือกเวลา

๗. พอใจที่ผู้ใช้ ใช้แล้วหมดทุกข์

๘. ทนทานต่อการขัดล้าง เช็ดถู ไม่เปราะบาง

๙. แม้จะถูกมองว่าเป็นส้วม แต่ก็ทำตัวให้น่ารัก สำหรับคนที่ต้องการจะใช้

๑๐. ถึงจะสกปรกเท่าใด ผู้มีทุกข์หนักเต็มที่ ก็ยินดีจะใช้สอย

๑๑. เป็นสถานที่ที่ผู้ใช้สอย ใช้ได้เพียงคนเดียว แม้จะรักชอบพอกันมากสักเท่าใด แต่ถ้ามีทุกข์หนัก ก็เข้าไปใช้สอยได้เพียงคนเดียว

๑๒. เมื่อยังไม่มีทุกข์หนัก ไม่ปวดท้อง อาจเกี่ยงงอนว่าเป็นส้วมสกปรก ไฟไม่สว่าง น้ำไม่แรง โถนั่งไม่ดี ประตูเปิด - ปิดไม่แข็งแรง พอมีทุกข์หนักเข้าจริงๆ อะไรก็ได้ขอให้มีไว้สำหรับถ่ายก็แล้วกัน

คติวันนี้

ขี้แล้วกระโดด	คือ	**กบ**
ขี้แล้วกลบ	คือ	**แมว**
ขี้แล้วแจว	คือ	**หมา**
ขี้แล้วรักษา	คือ	**คน**

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

ผ้าขี้ริ้วที่มีเสน่ห์แต่ไม่ขี้เหร่

เสน่ห์ของผ้าขี้ริ้ว ๙ ประการ

๑. เป็นผ้าที่สะอาดที่สุด ในขณะที่คนมองว่าสกปรกที่สุด
๒. แม้ถูกมองว่าเป็นผ้าที่ไม่สะอาด แต่ก็มีคุณค่าที่ยิ่งใหญ่
๓. ยอมให้ตนเองสกปรก เพื่อเช็ดถูสิ่งอื่นให้สะอาด
๔. ดูดซับความสกปรกได้ แต่ก็สลัดความสกปรกออกจากตัวได้ตลอดเวลา
๕. ถูกใช้งานในที่สกปรกมากที่สุด ถูกทิ้งๆ ขว้างๆ ก็ไม่เคยน้อยใจ
๖. พอใจที่ได้อยู่เบื้องหลังของความสะอาด
๗. ไม่เคยเกี่ยงงอนว่าจะถูกใช้เช็ดถูอะไร
๘. ทนทานต่อการขัดถู และซักล้าง ไม่เปราะบาง
๙. แม้จะถูกเรียกว่าเป็นผ้าขี้ริ้ว แต่ก็ไม่ทำตัวให้ขี้เหร่

คำอธิบายเสน่ห์ของผ้าขี้ริ้วที่ไม่ขี้เหร่

๑. ผ้าขี้ริ้วเป็นผ้าที่ใช้เช็ดถู ชำระ ขจัดสิ่งสกปรกให้สะอาด
๒. ผ้าขี้ริ้วจะเป็นกฎเกณฑ์ให้คนรู้จักระเบียบ วินัย แม่แบบ คำสั่งสอน ของบ้านเรือนตั้งแต่เยาว์วัย
๓. ผ้าขี้ริ้วจะสอนให้เด็กๆ รู้จักรับผิดชอบในหน้าที่ เริ่มตั้งแต่เด็กเล็กๆ สอนให้รู้ว่า ตนเองได้กระทำอะไรลงไปบ้าง
๔. ผ้าขี้ริ้วจะเป็นครูสอนให้เขารู้จักคำว่า **ประหยัด - สะอาด - พอดี และไม่เกี่ยงงอน** เจียมตนอยู่ตลอดเวลาไม่หยิ่งยโส โอหัง
๕. ผ้าขี้ริ้วแท้จริงก็คือ เศษผ้าที่คนเขาทิ้งแล้ว แต่เรานำมาใช้งาน ใช้บริการตลอดเวลา เป็นการทำตนให้มีคุณค่า ในเมื่อคนอื่นเขามองว่า ตัวเราไม่มีคุณค่า
๖. ผ้าขี้ริ้วเป็นผ้าที่เสมือนเป็นครู สอนคนให้ไม่ลืมตน ไม่ลืมตัว ไม่ลำพองตนว่า แน่กว่า เก่งกว่า ดีกว่าใครๆ จนเกิดทิฏฐิมานะ ท้ายสุดจมไม่ลง คือสอนให้มีความกตัญญูกตเวทีอยู่ในสายเลือดตลอดเวลา
๗. ความหมายของผ้าขี้ริ้ว สุดท้ายจะสอนให้บุคคลมีจิตใจเมตตา เอื้อเฟื้อหัดให้เป็นคนรู้จักการให้ รู้จักคืนผลกำไรให้แก่แผ่นดินเกิด แก่ถิ่นฐานมาตุภูมิ และสังคมที่เราอาศัยอยู่ร่วมกัน

บุคคล ๓ ประเภท ที่ไม่ควรลืมตลอดชีวิต

๑. คนที่ช่วยเราในยามลำบาก
๒. คนที่เดินจากเราไปในยามลำบาก
๓. คนที่ทำให้เราตกอยู่ในสถานการณ์ที่ลำบาก

น้ำพระทัยของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

อันตัวพ่อชื่อว่าพระยาตาก ทนทุกข์ยากกู้ชาติพระศาสนา
ถวายแผ่นดินให้เป็นพุทธบูชา แด่พระศาสนาสมณะพระพุทธโคดม
ให้ยืนยงคงถ้วนห้าพันปี สมณะพราหมณ์ชีปฏิบัติให้พอสม
เจริญสมถะวิปัสสนาพ่อชื่นชม ถวายบังคมรอยบาทพระศาสดา
คิดถึงพ่อพ่ออยู่คู่กับเจ้า ชาติของเราคงอยู่คู่พระศาสนา
พุทธศาสน์อยู่ยงคู่องค์กษัตรา พระศาสนาฝากวัดให้คู่กัน

จารึกไว้ที่วัดอรุณราชวราราม

คติธรรมสอนนักบวช

เวลาไปขอข้าวเขากิน เรียกว่าไปบิณฑบาตโปรดสัตว์
กินแล้วหลับตา เรียกว่าภาวนาปฏิบัติ
กินแล้วหลับสนิท เรียกว่าบำเพ็ญกิจวัตร
ไม่ต้องอ่านไม่ต้องเขียน เรียกว่าเรียนทางลัด
เข้าป่าหลายปี เขาเรียกว่ามีดีกรีประกาศ
พอออกจากป่าจากดง คิดประสงค์จะสร้างวัด
แจกเครื่องรางของขลัง ชื่อดังเหมือนประทัด
พอมีเงินมีทองคิดจะไป ครองคฤหัสถ์
พอสึกหาลาเพศ ก็เลยไปเป็นเปรตข้างวัด

หลักการแสดงธรรม ๑๑ ข้อ

เตรียมตัวให้พร้อม

ซักซ้อมให้ดี

ท่าทีเตะตา

คาถาเตะหู

ตาดูคนฟัง

ท่านั่งผึ่งผาย

อธิบายแจ่มแจ้ง

แสดงหลักการ

ปฏิภาณว่องไว

จิตใจสะอาด

มารยาทเป็นเยี่ยม

หนังสือวัดเกาะ

ยี่สิบห้าสตางค์ต่างรู้ท่านผู้ซื้อ
ร้านหนังสือวัดเกาะเพราะนักหนา
ราษฎร์เจริญโรงพิมพ์ริมมรรคา
เชิญท่านมาซื้อดูคงรู้ดี
ได้ลงพิมพ์คราวแรกแปลกๆ เรื่อง
อ่านแล้วเปลื้องความทุกข์เป็นสุขี
ท่านซื้อไปอ่านฟังให้มั่งมี
เจริญศรีศิริสวัสดิ์พิพัฒน์เอย

๒๒ มิ.ย. ๒๔๙๙

คำอำนวยพรปีใหม่

ขอให้สำลักความสุข
ขอให้ทุกข์กระเด็น
ขอให้เห็นรอยยิ้ม
ขอให้อิ่มความรัก
ขอให้หนักเงินทอง
ขอให้มองฟ้าสวย
ขอให้รวยความฝัน
ขอให้มั่นความดี
ขอให้มีแรงใจ
ขอให้สดใสสบายกายสบายใจ
ตลอดปีใหม่ทุกท่าน เทอญ.

บุคคล ๘ จำพวกที่ไม่น่าคบเป็นมิตร

เที่ยวปล่อยข่าว
เฝ้าจับผิด
คิดทำลาย
ใจอคติ
ตำหนิคนอื่น
จุดยืนไม่มี
เสียดสีริษยา
วาจากลอกกลิ้ง

บุคคลที่เป็นคนดีต้องมีดี ๖ อย่าง

สุวีโร ผู้กล้าดี
สุวิริโย ผู้ขยันดี
สุขันตา ผู้อดทนดี
สุวิชาโน ผู้ใฝ่หาความรู้
สุตัญญุตา ผู้มีกตัญญูกตเวที
สุทัสสะโน ผู้มีวิสัยทัศน์ดี

เจ็ดยามที่บุคคลควรจำให้มั่น

ยามจนต้องสู้ ยามมีต้องเก็บ
ยามเจ็บต้องจำ ยามทำต้องคิด
ยามผิดต้องแก้ไข ยามแค้นต้องให้อภัย
ยามท้อแท้ไม่เหลืออะไร ต้องให้กำลังใจตนเอง.

สิ่งที่มนุษย์ชอบไขว่คว้าคือความฝัน
แต่สิ่งที่มนุษย์ต้องอยู่กับมันคือความจริง
ตื่นเช้าให้ล้างหน้า
อ่อนล้าให้ล้างใจ
ร้อนหนักให้ล้างกาย
ถ้าทุกข์ใจให้ตั้งสติ.

สื่อภาษารัก

อยากให้รู้ว่ารักสักเท่าฟ้า
หมดภาษาจะเอ่ยเผยรักได้
เก็บอยู่ในความว่างกว้างและไกล
คือหัวใจสองดวงห่วงหากัน

ชีวิตนักต่อสู้

ถ้าไม่สู้รู้ว่าแพ้มีแต่ตาย
สู้ถวายหัวยังรอดปลอดภัยแน่
ฮึดสู้พลันวันนี้ไม่มีแพ้
ถึงร่อแร่แต่ฮึดสู้คือผู้ชนะ.

ศักดิ์สิทธิ์ทำให้เกิดความศรัทธา
สิ้นศักดิ์สิทธิ์ศรัทธาก็เสื่อมไป
หากศักดิ์สิทธิ์ลวงเล่นให้เป็นไป
หมดศรัทธาจากใจก็จบกัน.

สีมงคลประจำวัน

ภูษาผ้าทรงณรงค์รบ ให้มีครบเครื่องเสร็จทั้งเจ็ดสี
วันอาทิตย์สิทธิโชคโฉลกดี เอาเครื่องสีแดงทรงเป็นมงคล
เครื่องวันจันทร์นั้นควรสีนวลขาว จะยืนยาวชันษาถลาผล
อังคารม่วงช่วงงามสีครามปน เป็นมงคลขัตติยาไม่ราคี
เครื่องวันพุธสุดดีด้วยสีแสด กับเหลืองแปดปนประดับสลับสี
วันพฤหัสจัดเครื่องเขียวเหลืองดี วันศุกร์สีเมฆหมอกออกสงคราม
วันเสาร์เล่าทรงดำจึงล้ำเลิศ แสนประเสริฐเสี้ยนศึกจะนึกขาม
ทั้งพาชีขี่ขับประดับงาม ให้ต้องตามสีสันจึงกันภัย

มงคลชีวิตประสิทธิ์พร
คำกลอนสอนใจ

มงคลชีวิตประสิทธิ์พร
คำกลอนสอนใจ

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

๒๕๐๔
- ภายใต้ดวงอาทิตย์นี้ไม่มีการสูญเสียใดๆ ที่น่าเสียใจเท่ากับการเสียเวลา เสียเวลาเพียงหนึ่งวินาที ก็เท่ากับสูญเสียส่วนหนึ่งของชีวิต อายุที่เราได้นั้นคือชีวิตที่เราสูญเสียไป
- ความกังวลใจคือศัตรูของชีวิต อดีตคือความฝัน อนาคตคือความไม่แน่นอน ปัจจุบันเท่านั้นที่เราจะแก้ไขได้ ไม่มีใครสร้างความเดือดร้อนให้แก่เราได้นอกจากตัวเราเอง

๒๕๐๕
- การทำความดีมีได้ทุกโอกาส ความประมาททำให้พลาดจากความดี
- ความดีให้ความอิ่มใจในเบื้องหลัง ให้ความสมหวังในเบื้องหน้า
- ความชั่วให้ความขุ่นใจในเบื้องหลัง ให้ความผิดหวังในเบื้องหน้า
- จงพอใจในชีวิตของตัวเอง โดยมิต้องไปเปรียบเทียบชีวิตของผู้อื่น

๒๕๐๖
- ไม่ยินดีในสิ่งที่ตนได้ ไม่พอใจในสิ่งที่ตนมี เป็นคนอาภัพอับโชคที่สุด
- ยินดีในสิ่งที่ตนได้ พอใจในสิ่งที่ตนมี เป็นคนโชคดีที่สุด
- มัวเมาในสิ่งที่ตนได้ หลงใหลในสิ่งที่ตนมี คือการสร้างเรือนจำขังตัวเอง
- เห็นโทษในสิ่งที่ตนได้ เห็นภัยในสิ่งที่ตนมี คือความเป็นอิสระในโลก

๒๕๐๗
- **คาถากับความทุกข์** เมื่อได้ลาภ ยศ สรรเสริญ สุขให้เสกคาถาว่า เกิดขึ้น ตั้งอยู่ ดับไป เมื่อสิ่งเหล่านี้เสื่อมสิ้นไปจะได้ไม่ทุกข์ใจ
- เมื่อประสบกับความเสื่อมลาภเสื่อมยศ นินทา ทุกข์ ให้เสกคาถาว่า เกิดขึ้น ตั้งอยู่ ดับไป จะได้ไม่ทุกข์ทรมานใจ
- **การแก้ปัญหา** การแก้ปัญหายุ่งยากของชีวิตไม่ได้อยู่ที่การเพิ่มปริมาณ หรือแก้ด้วยการหลบหนี แต่จะแก้ได้ด้วยการศึกษาให้รู้เหตุที่มาของความยุ่งยากนั้น การค้นให้พบต้นเหตุนั้นแล คือการแก้ปัญหาชีวิต

๒๕๐๘
- ถ้าทำใจร้อน จะร้อนใจภายหลัง
- ถ้าทำมักง่าย จะวุ่นวายภายหลัง

	● ถ้าเห็นแก่ได้	จะเสียใจภายหลัง
	● ถ้าเห็นแก่กิน	จะถูกหมิ่นเหยียดหยาม
	● ถ้าพูดพล่อยๆ	จะเสื่อมถอยความนับถือ
	● ถ้าสบายเมื่อหนุ่ม	จะกลุ้มใจเมื่อแก่
	● ถ้าทำตามใจชอบ	จะได้รับสิ่งที่ไม่ชอบใจ
	● ถ้าทำบาปแลกบุญ	จะขาดทุนเรื่อยไป
	● ถ้าเห็นแก่ธรรม	สุขเลิศล้ำตลอดกาล
๒๕๐๙	● คนที่ไม่รักษาเวลา	คือคนที่ฆ่าตัวเอง
	● อดีตคือความฝัน	ปัจจุบันคือภาพมายา อนาคตคือความไม่แน่นอน
	● ไม่มีอะไรเป็นของเรา	แม้แต่ตัวเราเอง
	● โกรธคนอื่น	เหมือนจุดไฟเผาตัวเอง
	● เมตตาคนอื่น	เหมือนสร้างบ้านให้ตัวเอง
	● อย่าระแวงคนอื่น	ยิ่งกว่าระวังตัวเอง
	● ชีวิตไม่พอกับตัณหา	เวลาไม่พอกับความต้องการ
	ที่พักสุดท้ายของชีวิต	คือป่าช้า
๒๕๑๐	● ถ้าทำตัวแข่งกับสังคม	ความล่มจมจะตามมา
	● ถ้าทำงานเห็นแก่หน้า	จะพบกับปัญหาเรื่อยไป
	● ถ้าทำตัวเห็นแก่ได้	อย่าหวังน้ำใจจากเพื่อนฝูง
	● ถ้ากลัวเกินไป	จะทำอะไรไม่สำเร็จ
	● ถ้ากล้าจนเกินงาม	จะพบกับความเดือดร้อน
	● ถ้าขาดความพอดี	จะเป็นหนี้ตลอดกาล
	● ถ้าหวังแต่ความสนุก	จะพบความทุกข์มหันต์
	● ถ้าขาดความยั้งคิด	ชีวิตจะหมดความหมาย
	● ถ้าทำใจให้สงบ	จะพบกับความสุขเยือกเย็น
๒๕๑๑	● ถ้ามีความพอดี	จะเป็นเศรษฐีในเรือนยาจก
	● ถ้ามีแต่ความงก	จะเป็นยาจกในเรือนเศรษฐี
	● ถ้ามีเมตตาจิต	จะมีญาติมิตรทั่วบ้าน
	● ถ้าเมตตาเกินประมาณ	จะพบคนพาลทั่วเมือง

- ถ้าคิดถึงความหลัง จะพบรังแห่งความเศร้า
- ถ้ามีแต่ความมัวเมา จะพบความปวดร้าวภายหลัง
- ถ้าทำดีเพื่อเด่น จะถูกเขม่นจากญาติมิตร
- ถ้าทำความดีด้วยน้ำจิต จะมีชีวิตอยู่อย่างสบาย
- ถ้าหวังพึ่งแต่คนอื่น จะต้องกลืนน้ำตาตัวเอง
- ถ้ารู้จักใช้เวลา ชีวิตจะมีค่ากว่านี้

๒๕๑๒
- อย่าพยายามทำคนอื่นให้เหมือนใจเรา เพราะเราก็ทำให้เหมือนใจคนอื่นไม่ได้
- อย่าทำตัวเป็นผู้รับฝ่ายเดียว จงทำตัวเป็นผู้ให้ด้วย
- อย่าทำตัวให้เด่นกว่างาน จงพยายามทำงานให้เด่นกว่าตัว
- อย่าทำบ้านให้แข็งแรงกว่าพื้นฐาน จงทำพื้นฐานให้แข็งแรงกว่าบ้าน
- อย่าพยายามทำสิ่งที่ได้ให้เท่ากับใจ จงพยายามทำใจให้เท่ากับสิ่งที่ได้

๒๕๑๓
- ถ้าไม่กินอยู่เท่าที่มี จะได้เป็นเศรษฐีเงินกู้
- ถ้ามั่วสุมกับอบายมุข จะพบความทุกข์ในเบื้องปลาย
- ถ้าทำหูเบาเอาเขาว่า จะต้องน้ำตาตกใน
- ถ้าพูดโดยไม่คิด เท่ากับพ่นลมพิษใส่คนอื่น
- ถ้าจริงจังกับโลกเกินไป จะต้องตายเพราะความเศร้า
- ถ้าต้องการความเป็นอิสระ ให้พยายามชนะตัวเอง
- ถ้าไม่รู้จักความทุกข์ จะพบกับความสุขได้ที่ไหน
- ถ้าไม่ยอมปล่อยวาง จะพบความว่างได้อย่างไร
- ถ้าหาความสุขจากความมัวเมา เท่ากับจับเงาในกระจก

๒๕๑๔
- ถ้าอยากเป็นคนงาม อย่าวู่วามโกรธง่าย
- ถ้าอยากเป็นคนสวย อย่าเบื่อหน่ายความเพียร
- ถ้าอยากเป็นคนมั่งมี อย่าเป็นคนดีแต่จ่าย
- ถ้าอยากเป็นคนนำสมัย อย่าทำลายวัฒนธรรม
- ถ้าอยากเป็นคนมีเกียรติ อย่าเหยียดหยามคนอื่น
- ถ้าอยากมีความรู้ อย่าลบหลู่อาจารย์
- ถ้าอยากหาความสำราญ อย่าล้างผลาญสมบัติ
- ถ้าอยากเป็นคนมีอำนาจ อย่าขาดความยุติธรรม

	• ถ้าอยากเป็นคนดัง	อย่าหวังความสงบ
๒๕๑๕	• เป็นอยู่เท่าที่มี	ดีกว่าเป็นเศรษฐีเงินผ่อน
	• ทำการงานอยู่กับบ้าน	ดีกว่าสุขสำราญอยู่ในบ่อน
	• แสวงลาภจากการงาน	ดีกว่าบนบานบวงสรวง
	• ไม้เท้าของคนเฒ่า	ดีกว่าลูกเต้าอกตัญญู
	• รักกันฉันพี่น้อง	ดีกว่าเงินทองเป็นไหนๆ
	• ปิดปากไว้ไม่พูดจา	ดีกว่านินทาเพื่อนบ้าน
	• ยอมลำบากเมื่อหนุ่ม	ดีกว่าจะกลุ้มเมื่อแก่
	• อยู่คนเดียวอย่างสงบ	ดีกว่าคบคนพาล
	• คอยตักเตือนตัวเอง	ดีกว่าเพ่งโทษคนอื่น
	• ทำความดีแล้วดัง	ดีกว่าถูกขังเพราะทำชั่ว
๒๕๑๖	• ถ้ากินอยู่เกินฐานะ	ชีวิตจะขรุขระเดือดร้อน
	• ยอมลำบากเมื่อตอนต้น	ดีกว่ายากจนทีหลัง
	• เป็นอยู่อย่างหมดหวัง	คือการขุดหลุมฝังตัวเอง
	• ชีวิตคือการต่อสู้	จงเป็นอยู่ด้วยความอดทน
	• ถ้าตกอยู่ใต้อำนาจยาเสพติด	เท่ากับเผาชีวิตทั้งเป็น
	• ถ้ามัวเมาเอาแต่ดัง	ชีวิตจะพังเพราะชื่อเสีย
	• ถ้าจะเป็นผู้ใหญ่	อย่าเชื่อง่ายหูเบา
	• อำนาจวาสนา	คือที่มาของความกังวล
	• โลกจะลุกเป็นไฟ	เพราะใจขาดธรรมะ
	• ชีวิตจริง	ไม่เหมือนฝัน
๒๕๑๗	• ถ้าชนะด้วยอาวุธ	จะสิ้นสุดด้วยความแค้น
	• ใช้ธรรมะแทน	ความขุ่นแค้นจะหายไป
	• ถ้าเสรีไม่มีเขต	จะเป็นเหตุให้วุ่นวาย
	• ถ้าเสรีตามกฎหมาย	ความวุ่นวายสงบลง
	• ถ้าผู้ใหญ่ตามใจว่า	จะชักพาให้เดือดร้อน
	• ถ้าผู้น้อยฝืนคำสอน	จะเดือดร้อนไปทั่วเมือง
	• ถ้าทำงานมุ่งเพื่อตัว	จะหมองมัวชั่วชีวิต

	• ถ้าทำงานเพื่ออุทิศ	สิ้นชีวิตชื่อยังอยู่
	• เป็นพระไม่สังวร	จะถ่ายถอนความเป็นศรัทธา
	• เป็นชาวบ้านไม่เสาะหา	จะนำพาให้ล่มจม
๒๕๑๘	• ประชาธิปไตยตามใจว่า	คือที่มาแห่งความวุ่นวาย
	• สังคมจะเป็นธรรม	เพราะไม่เหยียบย่ำคนอื่น
	• คนไม่เคารพกฎหมาย	เหมือนวัวควายไม่มีคอก
	• ดูบ้านเมืองดูที่ความสะอาด	ดูประชาชาติดูที่ความสามัคคี
	• ดูคนดี ดูที่งาน	ดูลูกหลาน ดูที่ความเคารพ
	• ดูหญิง ดูที่ความอาย	ดูชาย ดูที่ความกล้าหาญ
	• ดูพระดูที่กิจวัตร	ดูคฤหัสถ์ ดูที่ความขยัน
	• เพ่งโทษตนเป็นบัณฑิต	เพ่งความผิดคนอื่นเป็นพาล
	• เสียเงินทองไม่เป็นปัญหา	เท่ากับเสียเวลาและเสียใจ
๒๕๑๙	• ถ้าใช้กฎหมู่	จะอยู่อย่างรำคาญ
	• ใช้อำนาจทางศาล	จะสำราญทั่วเมือง
	• เห็นผู้ใหญ่ว่าโง่	เห็นนักเลงโตว่าฉลาด
	• เห็นพ่อแม่ไม่สามารถ	คืออุบาทว์บ้านเมือง
	• เห็นคุกเป็นบ้าน	สุราบานเป็นเพื่อน
	• บ้านเรือนเป็นศาล	คือที่มาของความวิบัติ
	• ส่งเสริมการพนัน	แข่งขันความมั่งมี
	• ไม่เชื่อคนแต่เชื่อผี	จะมั่งมีได้อย่างไร
	• ความสุขโลกีย์	มีได้ชั่วคราว
	• ความสุขยืนยาว	ต้องเข้าหาธรรม
๒๕๒๐	• ปฏิรูปจะได้ผล	ประชาชนต้องร่วมใจ
	• ถ้าจะทำงานเพื่อชาติ	อย่าแสวงหาอำนาจเพื่อตัว
	• ถ้าจะทำงานเพื่อศาสนา	อย่าแสวงหาอามิส
	• อยากให้ไทยคงเป็นไทย	อย่าทำลายวัฒนธรรม
	• ความวิบัติของชาติ	คือผู้มีอำนาจแตกความสามัคคี
	• สังคมมากกว่าส่วนตัว	ชีวิตครอบครัวจะเดือดร้อน
	• เป็นทุกข์เพราะความจน	ดีกว่าทนทุกข์เพราะเป็นหนี้

	• ประดับกายด้วยความดี	มีราศีกว่าประดับเพชร
	• ฆ่าสัตว์ได้โทษ	ฆ่าความโกรธได้บุญ
	• อยากจะหนีความทุกข์	อย่าหวังความสุขทางกาย
๒๕๒๑	• ปฏิวัติดัดนิสัย	เป็นการแก้ไขที่ถูกต้อง
	• ถ้ารักประเทศชาติ	อย่าถือโอกาสร่ำรวย
	• ถ้าอยากเป็นคนก้าวหน้า	อย่ามัวอิจฉาคนอื่น
	• อยากเป็นชายจริงหญิงแท้	อย่าเปลี่ยนแปรประเพณี
	• คุณค่าของสัตว์อยู่ที่กาย	คุณค่าหญิงชายอยู่ที่ความประพฤติ
	• ภัยใหญ่ของชีวิต	คือความคิดลุ่มหลง
	• ถูกบัณฑิตนินทา	ดีกว่าถูกพาลยกย่อง
	• ถ้าไม่อยากผิดหวัง	ให้ระวังอย่าโลภ
	• ถ้าไม่อยากให้จิตวุ่นวาย	ให้นึกถึงตายไว้บ้าง
	• ถ้าไม่อยากจะเศร้าโศก	ให้มองโลกเป็นอนิจจัง
๒๕๒๒	• เป็นอยู่อย่างเกียจคร้าน	จะล้างผลาญสมบัติ
	• เป็นอยู่อย่างประหยัด	จะได้สมบัติจากตัวเอง
	• เจริญทางวัตถุ	จะคุกรุ่นเป็นไฟ
	• เจริญทางจิตใจ	จะแจ่มใสสงบ
	• มีธรรมเป็นอำนาจ	จะปราศจากเวรภัย
	• มีอธรรมเป็นใหญ่	เวรภัยจะตามมา
	• ความสุขแบบชาวโลก	มีทุกข์โศกเป็นผล
	• ความสุขอริยชน	มีผลเป็นความสงบ
	• เลิกเห็นแก่ตัวได้เมื่อไหร่	จะสุขใจเมื่อนั้น
๒๕๒๓	• ไม่ทำการงาน	คบอันธพาล
	• มั่วสุมสำราญ	ไม่นานหมดตัว
	• มัวเมาอามิส	หลงยาเสพติด
	• ทำการทุจริต	ยาพิษสังคม
	• อวดดื้อถือตน	ไม่ฟังเหตุผล
	• ยุแยงแฝงกล	คือคนทำลาย
	• แก้ด้วยการเพิ่ม	จะเสริมปัญหา

	● แก้ด้วยปัญญา	ปัญหาจะลด
	● โลกนี้สับสน	เพราะคนมุ่งรบ
	● โลกนี้สงบ	เพราะเคารพธรรม
๒๕๒๔	● ขยันหมั่นไว้จะได้ดี	แต่อย่ามีความโลภ
	● หวังได้ทรัพย์จากการพนัน	คือความเพ้อฝันของคนสิ้นคิด
	● ความหลงใหลอบายมุข	คือความทุกข์ของครอบครัว
	● ปัญหาเศรษฐกิจและจิตใจ	ต้องแก้ไขพร้อมกัน
	● การพัฒนาที่ถูกทาง	คือการเสริมสร้างคนดี
	● ดูคนดี ดูที่การกระทำ	ดูผู้นำ ดูที่การเสียสละ
	● ศัตรูของประเทศชาติ	คือประชาราษฎร์ขาดสามัคคี
	● ความคิดริษยา	เหตุที่มาของการแตกแยก
	● ชีวิตที่ยุ่งยาก	เพราะมีความอยากมากเกินไป
	● หมั่นนึกถึงความตาย	คืออุบายแห่งความไม่ประมาท
๒๕๒๕	● คนเกียจคร้านไม่ทำงาน	เป็นคนพิการสากล
	● คนที่หวังพึ่งโชคชะตา	เป็นคนปัญญาอ่อน
	● คนที่ท้อถอยเบื่อหน่าย	เป็นคนตายก่อนหมดอายุ
	● คนที่มัวเมาเอาแต่เงิน	จะห่างเหินจากญาติมิตร
	● กินเหล้าเพื่อเข้าสังคม	เป็นค่านิยมที่ผิด
	● ภัยที่น่ากลัวคือความตาย	ทางแห่งความฉิบหายคืออบายมุข
	● ไม่หลงของเก่า	ไม่เมาของใหม่ เป็นหัวใจการพัฒนา
	● คนเก่งๆ มีมาก	คนที่หายากคือคนดี
	● ความวิตกกังวลใจ	เป็นโรคร้ายของชีวิต
	● ความยิ้มแย้มแจ่มใส	เป็นอุบายสร้างสันติ
๒๕๒๖	● ตัวอย่างที่ไม่ดีในสังคม	สร้างค่านิยมที่ให้โทษ
	● ความง่ายอยู่ที่ปาก	ความยากอยู่ที่ทำ
	● ทำดีไม่มีประมาณ	ก่อความรำคาญให้คนอื่น
	● สู้รบแบบพุทธะ	คือการเอาชนะตัวเอง
	● ระวังหูของเรา	ดีกว่าเฝ้าปิดปากคนอื่น

	● เหนื่อยกายหลับสนิท	เหนื่อยจิตหลับไม่ลง
	● พยับแดดลวงตา	โลกมายาลวงใจ
	● ไม่หยุดไม่ถึงพระ	ไม่ละไม่ถึงธรรม
๒๕๒๗	● ลำบากเพราะการงาน	ดีกว่าสำราญแล้วกลุ้ม
	● มั่งมีเพราะประหยัด	อัตคัตเพราะฟุ่มเฟือย
	● คุณความดีมีมาก	ส่วนที่หายากคือคนทำดี
	● ทำอะไรตามใจว่า	สร้างปัญหาให้ตัวเอง
	● อามิสเป็นเพียงสิ่งอาศัย	ความสุขใจอยู่ที่ความสงบ
	● ความสุขที่ได้จากตัณหา	มีค่าเท่ากับความทุกข์
	● สะดวกนักมักมักง่าย	สบายนักมักลืมตัว
	● การรู้จักปล่อยวาง	เป็นวิถีทางสงบสุข
๒๕๒๘	● เวลาไม่ได้ทำให้คนเสียคน	คนต่างหากทำให้เสียเวลา
	● เหล้าไม่ได้ทำให้คนเมา	คนต่างหากเมาเหล้า
	● สัตว์ไม่ได้โหดร้ายกว่าคน	คนต่างหากโหดร้ายกว่าสัตว์
	● ศีลธรรมไม่ได้เสื่อม	คนต่างหากเสื่อมจากศีลธรรม
	● ความสุขไม่ได้อยู่ที่ความสมปรารถนา การรู้จักทำใจ เมื่อไม่สมปรารถนาต่างหาก เป็นความสุข	
๒๕๒๙	● สังคมวุ่นวาย	เพราะอบายมุข
	● ทำแล้วไม่พูด	ดีกว่าพูดแล้วไม่ทำ
	● มีทรัพย์อับปัญญา	จะพาให้เดือดร้อน
	● เป็นอยู่อย่างเรียบง่าย	คืออุบายการประหยัด
	● แต่งแต่กายไร้ค่า	ถ้าไม่แต่งใจ
	● คิดเอาแต่ได้	จะเสียใจภายหลัง
	● เป็นอยู่อย่างบัณฑิต	จะมีชีวิตอย่างปลอดภัย
	● จงทำตามความถูกต้อง	อย่าทำเพราะความถูกใจ
	● ทำอารมณ์ให้ผ่องใส	เป็นอุบายแก้ทุกข์
๒๕๓๐	● พัฒนาไปจะไร้ผล	ถ้าทุกคนหวังแต่เงิน
	● อยู่นานไปจะไร้ชาติ	ถ้าขาดความสามัคคี

	● คิดไปก็ไร้คุณ	ถ้ามัวแต่วุ่นอยู่แต่คิด
	● ทำไปก็ไร้ค่า	ถ้าไม่กล้าจะทำจริง
	● ยิ่งทำไปยิ่งได้บุญ	ถ้าเกื้อกูลกันและกัน
	● ภาวนาไปให้ใจสงบ	จะได้พบสันติภาพ
๒๕๓๑	● บอกบุญบ่อยๆ	จะถอยศรัทธา
	● บอกถูกเวลา	ศรัทธาเจริญ
	● ถ้าผูกใจเจ็บ	จะเจ็บใจเรา
	● ถ้าเมตตาเขา	ใจเราสบาย
	● ความคิดริษยา	พาใจให้วุ่น
	● เมตตาการุณย์	อบอุ่นไมตรี
	● ความกังวลใจ	เป็นภัยเป็นพิษ
	● สำรวมความคิด	ชีวิตเบิกบาน
	● โลกที่สับสน	เพราะคนวุ่นวาย
	● จะสุขสบาย	เป็นเรื่องของคน
	● ถ้าปล่อยก็ว่าง	ถ้าวางก็เบา ถ้าเอาก็หนัก
๒๕๓๒	● ถ้าจะพัฒนาเขา	ให้พัฒนาตัวเราก่อน
	● ขยันไม่สันโดษ	ทุกข์โทษจะตามมา
	● บ้านเมืองจะพินาศ	เพราะคนในชาติกอบโกย
	● ระฆังดังเมื่อตี	คนดีไม่ต้องตีก็ดัง
	● ลืมอะไรก็ลืมได้	แต่อย่าหลงใหลลืมตัว
	● ทำอะไรตามอารมณ์	ทุกข์ระทมจะตามมา
	● หลงทางเหนื่อยกาย	หลงงมงายให้แต่โทษ
	● ความดีอยู่ที่การเสียสละ	ชัยชนะอยู่ที่ขันติธรรม
๒๕๓๓	● ดูตัวเราคอยเฝ้าดูความคิด	ดูญาติมิตรให้พินิจความดี
	● หลงใหลอามิสมืดมิดมัวตา	หลงปริญญาเพิ่มมานะทิฐิ
	● ขับรถช้าๆ เทวดาคุ้มครอง	ขับรถคะนองผีจองเฝ้าป่าช้า
	● หญิงชายจะไร้เพศ	ถ้าปฏิเสธศีลธรรม
	● โลกนี้ไม่มีปัญหา	ถ้าศึกษาให้รู้ความจริง

- สิ่งที่ได้มาเปล่าคือความเฒ่าชรา สิ่งที่ต้องแสวงหาคือคุณค่าของชีวิต
- โลกนี้ไม่มีอะไรใหม่ นอกจากความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลง

๒๕๓๔
- ความร้อนอบอ้าวจะมาก่อนฝน ความลำบากยากจนจะมาก่อนความสุข
- โลกนี้แจ่มใสสำหรับคนใจกว้าง โลกนี้เวิ้งว้างสำหรับคนใจดำ
- วาจาอ่อนหวานลูกหลานใกล้ชิด วาจาเป็นพิษญาติมิตรห่างไกล
- อดีตจะหมดจดอนาคตจะสดใส ต้องแก้ไขที่ปัจจุบัน
- ถ้าถือคนบ้า ถ้าท้าคนเมา
- ถ้าเข้าคนผิด จะเป็นพิษแก่ตัว

๒๕๓๕
- อุปสรรคปัญหา เป็นที่มาของความสำเร็จ
- ทำดีไม่ได้ผล เพราะทำตนลุ่มๆ ดอนๆ
- มีเงินล้นฟ้า ไม่เท่าค่าของคน
- ทำความดีแล้วตาย ดีกว่าอยู่สบายไม่ทำประโยชน์
- คนดียินดีทำทาน คนอันธพาลระรานทำลาย
- ผู้ใหญ่หลงลืมตัว น่ากลัวกว่าเด็กดื้อ
- สัตว์ตายเพราะเหยื่อ คนถูกเบื่อเพราะอามิส

๒๕๓๖
- ขับรถซิ่งๆ จะวิ่งไปตาย ขับรถมักง่ายจะตายฟรีฟรี
- เห็นคนเมาเท่ากับเห็นคนบ้า เห็นคนขี้ยาเหมือนเห็นคนตาย
- ถ้าไม่อยากยากจน อย่าทำตนเป็นคนมั่งมี
- ถ้าอยากเป็นเศรษฐี ให้ทำทีเป็นคนจน
- เมาสุราพาให้ประมาท เมาอำนาจพาชาติล่มจม
- ความดังไม่คงที่ ความดีไม่เปลี่ยนแปลง
- ไม่ระวังปาก ได้ศัตรู ไม่ระวังหู ขาดหมู่ญาติมิตร
- ชีวิตจะผิดหวัง ถ้ามัวแต่นั่งนอนคอย

๒๕๓๗
- คนฉลาดที่ขาดคุณธรรม เป็นผู้นำที่ดีไม่ได้
- ความหรูหราของชาวสังคม เป็นค่านิยมที่เสื่อม
- พูดตั้งพันคำ สู้ทำให้ดูไม่ได้
- อย่าคบคนชั่วเป็นมิตร อย่าทำบัณฑิตให้เป็นศัตรู
- ความงามอยู่ที่ความดี ความมั่งมีอยู่ที่ความสันโดษ

	● แมลงวันชอบของเน่า	คนโง่เขลาชอบทำบาป
	● การรักษาศีลห้า	ช่วยแก้ปัญหาโรคเอดส์
๒๕๓๘	● ถ้าไม่ทำความดี	มีชีวิตอยู่ร้อยปีก็ไร้ค่า
	● ฟังมากได้ปัญญา	ไม่ระวังวาจาได้โทษ
	● โอกาสที่ดีของคน	ขึ้นอยู่กับความสนใจ
	● วิชาให้ความฉลาด	ถ้าขาดธรรมก็ให้โทษ
	● คนฉลาดขาดความดี	เป็นคนอัปรีย์สังคม
	● ถ้าจะทำตัวให้เหมือนเขา	ให้ดูเงาตัวเราก่อน
	● ทุกสิ่งดูน่ารัก	ถ้ารู้จักดูส่วนดี
๒๕๓๙	● สุริยุปราคาพระอาทิตย์มืดมัว	จะดีจะชั่วอยู่ที่ตัวเราเอง
	● เศษกองขยะเกะกะทั่วบ้าน	เศษคนอันธพาลรำคาญทั่วเมือง
	● พูดให้เรารักยากนักยากหนา	พูดให้เขาด่าว่าง่ายนิดเดียว
	● ติดคุกมีเวลาพ้นโทษ	คนที่มักโกรธถูกทำโทษตลอดเวลา
	● ความสุขมิได้อยู่ที่ความมั่งมี	การทำใจให้พอดีคือยอดความสุข
	● คนดี ดีกว่าของดี มีคนดี ดีกว่ามีของดี	อยากเป็นคนดี ต้องทำความดี
๒๕๔๐	● ชีวิตจะมีค่า	เพราะทำเวลาให้มีคุณ
	● คุณสมบัติประจำชีวิต	คือสุจริตประจำใจ
	● ความเจริญทางวัตถุ	ยั่วยุให้คนลืมตัว
	● อย่าเป็นทุกข์ในสิ่งที่เสียไป	จงพอใจในสิ่งที่มีอยู่
	● พระดังอาจจะไม่ดี	พระดีอาจจะไม่ดัง
	● ความขยันเป็นคุณสมบัติของคน	ความอดทนเป็นคุณสมบัติของพระ
๒๕๔๑	● มีเงินทองเต็มบ้าน	สู้มีลูกหลานดีไม่ได้
	● มีพระไม่ดีเต็มวัด	สู้พระปฏิบัติดีรูปเดียวไม่ได้
	● มีเหรียญเต็มอก	กันตกนรกไม่ได้
	● มีลูกหลานชั่ว	น่ากลัวกว่าผู้ร้าย
	● มีครูประพฤติชั่ว	น่ากลัวกว่ายาบ้า
	● ยอมรับสารภาพผิด	ดีกว่าคิดแก้ตัว
	● ให้อภัยซึ่งกันและกัน	ดีกว่าผูกพันด้วยความโกรธ

๒๕๔๒
- เมื่อหนีความตายไม่พ้น ก็ขอตายเพราะหมดอายุ
  อย่าให้ตายทั้งๆ ที่มีชีวิตอยู่
- ถ้าทำผิดกฎหมาย จะถูกจำคุกเรือนจำ
- ถ้าทำผิดศีลธรรม จะถูกจำคุกเรือนใจ
- ความสุขอย่างต่ำ เป็นความสุขที่ได้จากตัณหา
  ความทะเยอทะยานอยาก
- ความสุขอย่างสูง เป็นความสุขที่อยู่เหนือตัณหา
- ความทะเยอทะยานอยาก ความสุขอย่างต่ำ
  จะมีอาการเหมือนม้าจูงเราวิ่ง
- ความสุขอย่างสูง เหมือนเราขี่ม้าสามารถบังคับม้าได้

๒๕๔๓
- วิกฤตเศรษฐกิจ ถ้าไม่ช่วยกัน
  ปล่อยไปนานวัน จะเดือดร้อน
- คนขยัน ผันทรัพย์เข้าบ้าน
  คนเกียจคร้าน คอยล้างผลาญสมบัติ
- ขยันประหยัด เป็นคุณสมบัติของคนมั่งมี
- ซื้อง่าย จ่ายสนุก
  เป็นความสุขของคนยากจน
- ใช้จ่ายแต่พอดี จะมั่งมีตลอดกาล
- ใช้จ่ายเกินประมาณ สร้างสะพานสู่ความทุกข์
- การปลูกจิตสำนึกที่ดี ให้แก่เด็ก ต้องเริ่มตั้งแต่เล็ก จึงจะได้ผล
- หมั่นดูความผิดของตัว ดีกว่ามัวแต่มองความผิดของผู้อื่น
- คิดและทำแต่สิ่งที่ดี จะทวีความสุข

๒๕๔๔
- ยิ้มแย้มแจ่มใส เป็นหัวใจ แห่งความสุข
- การเริ่มต้นที่ถูก เป็นการปลูกฝังชีวิตที่ดี
- เร่าร้อนด้วยกิเลส เป็นการสร้างเหตุแห่งความทุกข์
- ตายเมื่อเป็นเหม็นมาก เป็นเมื่อจาก มากด้วยความดี
- ไม่มีการงานใด เหลือวิสัยของคนที่มีความเพียร
- โลกนำธรรม จะนำความเดือดร้อน
- ธรรมนำโลก ทุกข์โศกจะหายไป

ปี		
๒๕๔๕	อยู่อย่างจน	ไม่มีวันจน
	อยู่อย่างรวย	ไม่มีวันรวย
	ความดีคุ้มหัว	ความชั่วทำลาย
	จนเงินจนทอง	อย่าได้จนปัญญา
	ไม่มีอะไรที่เป็นไปไม่ได้	ถ้าตั้งใจทำ
	ความเกียจคร้าน	เป็นโรงงานสร้างคนโง่
	เป็นอยู่ด้วยความไม่ประมาท	จะพบโอกาสที่ดี

ปี		
๒๕๔๖	ถ้ายอมแพ้ด้วยปัญญา	ทุกปัญหาจะหมดไป
	ความสามัคคี มีวินัย	คือหัวใจของความเจริญ
	บ้านเรือนเป็นที่พักของร่างกาย	ธรรมะเป็นอุบายที่พักของจิต
	กฎหมายเป็นหลักปกครองบ้านเมือง	ธรรมะเป็นหลักปกครองของชาวโลก
	ความเป็นผู้ดีอยู่ที่ความสะอาด	ความฉลาดอยู่ที่การปฏิบัติธรรม
	เสื้อผ้าอาภรณ์เป็นเครื่องประดับกาย	ธรรมะเป็นอุบายประดับใจ
	เป็นบรรพชิตอย่าเกียจคร้านการปฏิบัติ	เป็นคฤหัสถ์อย่าเกียจคร้านทำการงาน
	คิดแต่เรื่องดี ทำแต่เรื่องดี พูดแต่เรื่องดี	เป็นศักดิ์ศรีของชีวิต

ปี			
๒๕๔๗	ถ้ารู้จักพอ	เป็นคนจน	ก็เหมือนเป็นคนมั่งมี
	ถ้าไม่รู้จักพอ	ถึงเป็นคนมั่งมี	ก็เหมือนเป็นคนจน
	ไม่มีอะไรยาก	สำหรับคนที่มีความเพียร	
	ไม่มีอะไรง่าย	สำหรับคนที่เกียจคร้าน	
	พิทักษ์คนพาล	ระรานคนดี	เป็นวิถีทางที่ผิด
	กำจัดคนพาล	บริหารคนดี	เป็นวิธีที่ถูก
	คนอวดมั่งมี	อวดดีอวดตน	คือคนไม่จริง
	คนอวดดี	คือคน	ไม่มีดีจะอวด
	โลกนี้เป็นสวรรค์	ถ้าแบ่งปันน้ำใจ	
	โลกนี้คือไฟ	ถ้าหวังได้แค่เงิน	
	เป็นอยู่อย่างผู้ใหญ่	ต้องใฝ่คุณธรรม	
	เป็นอยู่อย่างผู้นำ	ต้องทำเป็นแบบอย่าง	
	เป็นอยู่อย่างคนไท	อย่าหลงใหลต่างชาติ	

- เป็นอยู่อย่างฉลาด ต้องสะอาดกายใจ
- อาชีพทำได้ตามกาลเวลา การศึกษาทำได้ทุกโอกาส
- ควายโง่ยังใช้งานได้ คนโง่ใช้อะไรไม่ได้เลย

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

รวมสุภาษิต คติธรรม คำกลอน
โดย พระธมฺมจารีภิกฺขุ
พิมพ์ครั้งที่ ๑ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๓ จำนวนพิมพ์ ๒,๐๐๐ เล่ม
พิมพ์ครั้งที่ ๒ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๔ จำนวนพิมพ์ ๒,๐๐๐ เล่ม
พิมพ์ครั้งที่ ๓ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ จำนวนพิมพ์ ๓,๐๐๐ เล่ม
พิมพ์ครั้งที่ ๔ ๙ สิงหาคม ๒๕๖๓ จำนวนพิมพ์ ๕๐๐ เล่ม

เลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ
ISBN 978-616-321-675-5

จัดทำและออกแบบรูปเล่ม ฝ่าย Amarin Publishing Services

คณะทำงาน
ศิริวรรณ ต้นทอง เชนิสา เพื่อวงศ์
อนุสรา สังข์ทอง อิงอร วิรบัณฑิต

แยกสีและพิมพ์ สายธุรกิจโรงพิมพ์ บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (จำกัด)
๓๗๖ ถนนชัยพฤกษ์ แขวงตลิ่งชัน เขตตลิ่งชัน กรุงเทพฯ ๑๐๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๒๔๒๒ ๙๐๐๐, ๐ ๒๘๘๒ ๑๐๑๐ โทรสาร ๐ ๒๔๓๓ ๒๗๔๒, ๐ ๒๔๓๔ ๑๓๘๕